

Vpl.

Pyhäjärvi

Maanantai 18.10.2021

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 10 • 66. vuosikerta Irtonumero 3 €

Ritva ja Antero Kaasalainen muuttivat Anteron vanhempien rakentamaan taloon 1985.

Antero Kaasalainen tallensi lapsuusmuistonsa kansien väliin

□ Riitta Hirvonen

Pyhäjärvellä syntynyt, hämeenkyröläinen **Antero Kaasalainen** on julkaisi kesällä omaelämäkertansa *Evakkopojan elämää*.

"Synnyin Karjalan kannaksella, se toi evakkouden elämään. Vaikka asuinme uusilla asuinsijoilla, evakkous antoi kehysten, jossa vartuin aikuiseksi. Useiden vaiheiden jälkeen perheemme evakkotie päättyi Hämeenkyröön, Kyröskosken tehdaskylän läheisyyteen. Aloitimme uuden elämän Tanomaankulmalle raivatulla asutustilalla 1948."

Näin aloittaa Antero Kaasalainen omaelämäkertansa. Kirja kertoo todella elämästä, toisen evakkopolven kokemuksesta ja tunnoista. Virike kirjoittamiseen syntyi

erällä kotiseutumatkalla isiensä kotikonnuille Vpl. Pyhäjärven Konnitsaan ja hänen syntymäpaikkaansa Räisälässä. Matkalla ollut **Tuula Heikkilä** sekä Kinnalan Koukulla pidetyn kirjoittajakurssin opettaja **Tiina Laaninen** innostivat kirjoittamiseen.

Miten helppoa onkaan tutustua karjalaisiin. Vierailimme **Ritva** ja **Antero Kaasalaisen** luona Kyröskosken Tanomaankulmalla. Juttua riitti koko iltapäivän ajaksi. Hämeenkyröläisjuurinen **Anssi Hirvonen** on viettänyt yli 70 kesää Osaralla. Jo lapsena hän näki, minkä eloisuuden pyhäjärveläiset toivat mm. Osaran Marttojen toimintaan. Anteron kanssa käytiin läpi yhteiset tutut ja muisteltiin elämäntapa Kyröskoskella 1950-luvulla. Yllättäen minulle ja Ritvallekin löytyi yhteistä. Ritvan äidin juuret ovat

Heinjoella, vaikka hän itse onkin kasvanut Tammelasella. Niinpä yhteisiä tuttuja löytyi naapurista Karkkilasta, omasta kotikaupungistani, jonne heinjokelaisia myös sijoitettiin.

Sydän ja muistot jäivät Karjalaan

Antero Kaasalaisen vanhemmat olivat avioituneet elokuussa 1939 aavistamatta mitä oli pian tulossa. Isä oli vapautettu sotapalveluksesta kuulovamman vuoksi, mutta komennettiin kuitenkin sotapoliksi. Talvisodan jälkeen vanhemmat työskentelivät Seinäjoella ja muuttivat syksyllä 1941 takaisin Pyhäjärvelle.

-Paluu kotiseudulle tapahtui itsestään, väestö vain katosi evakkopaikkakunnilta takaisin Karjalaan. Vasta syksyllä 1941 **Toimia Kalle** ja vanhempi

veljensä **Bernhard Kaasalainen** jakoivat kotitilansa. 'Uolon Bernhard' jatkoi tilan pitoa Kaasalaisten mällä. Topia Kalle osti **Toivo Pohjalaiselta** Viskar-nimisen tilan, jonne perhe muutti. Hän joutui kuitenkin lähtemään jatkosotaan. Äiti lähti kahden poikansa, Arvon ja Anteron, kanssa evakkomatkalta päätyen Korpilahdelle. Hyvältä näyttänyt alku omassa kodissa, tutuilla tanhuilla Karjalassa, oli särkynyt.

Sodan jälkeen perhe muutti Tyrvälle, jossa isälle löytyi töitä Vammalan asevarikolta. Tytär Airi syntyi 1945. Isällä kypsyi kuitenkin halu saada oma peltotilkku, vapaus ja itsenäinen elämä.

Lue lisää sivulta

4

Veijo Hynninen kertoo serkkunsa Aura Hynnisen postikorteista sota-ajalta. Korttien lähettäjät olivat nuoria aikuisia, monet vasta parikymppisiä. "Korttien tervehdykset, kuulumiset ja tiedot olinpaikoista sykähdyttävät. Ne kuvaavat koskettavalla tavalla tuntemuksia ja elämäntilanteita aikana, jolloin tulevaisuus oli täysin hämärän peitossa." Lue lisää sivulta:

10

Karjalainen iltapäivä

Mouhijärvellä
Sunnuntaina
7.11.2021

Konsertti Vuos'satojen Karjala
Mouhijärven kirkossa klo 15
Hannu Musakka, baritoni
Päivi Vuoristo, säestys
Konserttiohjelma 10 €

Konsertin jälkeen:

Seppelenlasku Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä ja kukkien lasku rovasti Karl Wiikan ja ruustinna Impi Wiikan haudalle.

Kahvitarjoilu ja juhlahetki Mouhijärven seurakuntakodissa.

Lämpimästi Tervetuloa!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Vammalan Karjalaseura ry
Sastamalan seurakunta
Mouhijärven kappeliseurakunta

Pääkirjoitus

Karjalaisuutta on monenlaista

□ **Jukka Pusa**
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Me tätä lehteä tilaavat ja lukevat koemme varmasti tavalla tai toisella olevamme osa karjalaisuutta ja pyhäjärveläisyyttä. Mukana on vielä alkuperäisiä siirtolaisia, joille kyse on konkreettisesta ja omakohtaisesta historiasta. Heidän jälkeläisilleen se voi myös olla varsin konkreettista, jotakin joka on ollut läsnä elämässä aina. Arkisessakin elämässä, vanhoissa tavaroissa, muistoissa ja tarinoissa.

On myös puolisoita, joilla ei ole omaa karjalaista sukutaustaa, mutta kuitenkin he usein omaksuvat sitä vahvasti osaksi omaa elämäänsä osana tiivistä perhe-elämää. Nuoremilla sukupolvilla suhde on väistämättä erilainen. Se suhteutuu osaksi heidän kokemaansa maailmaa, joka usein on nykyisin varsin kansainvälinen.

Karjalaisuus on levinnyt kaikkialle ja vaikuttanut koko nykysuomen olemukseen. Suurelta osin se on sulautunut osaksi yhtenäiskulttuuria eikä tarkemmin taustoja tuntematta voi edes havaita kaikkia sen ilmenemis- ja näkymismuotoja. Siinä mielessä karjalaisuus on läsnä kaikkialla ja vaikkapa maahanmuuttaja, joka kotoututtuaan ja omakuttuaan suomen kielen ja suomalaisia tapoja on huomaamattaan ja tietämättään omaksunut paljon myös karjalaista taustaa olevaa.

Karjalaisuus on tietoisuutta, uteliaisuutta, kiinnostusta ja monelle myös aktiivista harrastusta ja perinteisiin syventymistä.

Ei ole yhtä oikeaa tapaa olla karjalainen, monen perinnöstä se on osa, jonka merkitys vaihtelee elämän eri vaiheissa. Tyypillistä on, että kiinnostus lisääntyy ja merkitys kasvaa aikuistuuksessa ja ikääntyessä. Silti sen ei tarvitse olla ulospäin kovin näkyvää eikä toiminnallista. Tietoisuus omista juurista ja historiasta on kuitenkin tärkeä osa omaa kuvaa ja minuutta.

Aktiivinenkin kiinnostus ja harrastus karjalaiseen taustaan voi olla ja on monenlaista. Toiselle se on matkailua nykyisen rajan takana, pyhäjärveläiset usein Pyhäjärvellä, mutta myös laajemmin menetetyillä alueilla. Paljonhan siellä on muistuttamassa menneestä. Itselleni se ei ole ollut omin ja tärkein tapa. Olen toki useita kertoja siellä käynyt, mutta viime kerrasta on jo aikaa. Suokaa anteeksi, mutta olen tullut siellä enemmän tai vähemmän huonotuuliseksi katsoessani laiminlyötyä maata ja hylättyä historiaamme.

Monelle tärkeäksi on muodostunut sukututkimus, joka helposti laajenee pelkkien sukulinjojen muodostamisesta hankkimaan muutakin tietoa suvun jäsenistä ja heidän elämästään. Se voi olla hyvin antoisa ja elävä matka historiaan. Ennen kaikkea se on keino säilyttää oman lähisuvun historiaa ja välittää sitä eteenpäin nuoremmille. Monelle karjalaisuudeksi riittääkin näiden aktiivisimpien tuottamiin tietoihin ja julkaisuihin perehtyminen ja niistä esimerkiksi omille perillisille tiedon välittäminen.

Arvokasta on kaikki mitä karjalaisten juuriemme ylläpitämiseksi teemme ja lisäämme nuorempien tietoisuutta ja ymmärrystä niistä.

Kulttuurimme on tosiaan osin sulautunut osaksi suomalaisuutta. On ilo löytää omia juuriamme sieltä missä kaikki eivät sitä osaa huomata. Kannattaa silloin mainita asiasta ja katsoa viriääkö siitä mielenkiintoinen keskustelu, vaikka pienikin. Ne ovat usein arjen suola ja lisäävät merkityksellisyyttä tavalliseen päiväämme.

Sykyä kohti mentäessä ja iltojen alkaessa hämärtyä on aika siirtyä kesän toimista hiljaisemmän vuodenajan huvituksiin. Niissä osansa voi olla perinteillämme.

□ **Riitta Hirvonen**
Vpl. Pyhäjärvi-seuran pj.

Pyhäjärvi-seuran hallitus kokoontui pitkästä aikaa Karjalatalolla.

Yli vuoden on kokoukset pidetty etänä sähköpostin välityksellä. Seuran sääntömääräiset vuosikokoukset: kevät- ja syyskokous 2020 sekä kevätkokous 2021 pidettiin myös etänä sähköpostin ja kirjeiden välityksellä.

Valtiovalta on antanut nyt luvan kokoontua vapaasti, joten syyskokous voidaan pitää jälleen Karjala-talolla. Se on ensimmäisenä adventtisunnuntaina 28.11. kello 14 alkaen Karjala-talon Takkahuoneessa.

Pandemian aikana on seurojen toiminta hiipunut, joten Karjalan Liitto on 1.8. luopunut vuokraamastaan kokoustiloista (Sortavala-, Laatokka- ja Käkisalmi-salit). Kiinteistö Oy Karjalaisten Heimotalo on vuokrannut ne Käpylän musiikkiopistolle. Liitolla ja sen kautta jäsenseuroilla on nyt käytössään Takkahuone (4. krs), Kirjasto (3. krs), Yläsali (2. krs) ja Juhlasali.

Ennen vuosikokousta kannattaa pysähtyä ala-aulassa ja tutustua *Karjalan tulitikkukirkot* -näyttelyyn (20.12.2021 asti). Edesmennyt **Unto Komonen** oli vuosikymmeniä rakennellut tulitikuista kirkkojen pienoismalleja pienenpieniä yksityiskohtia myö-

ten. Löytyy sieltä Vpl. Pyhäjärvenkin kirkko. Aulassa on myös ikoninäyttely.

Vpl. Pyhäjärvi-seura tuottaa kuvakalenterin vuodelle 2022. Ensi vuonna tulee kuluneeksi 65 vuotta seuran perustamisesta. Kalenterissa on kotiseutumatoilla tallennettuja värikuvia 2000-luvulta. Kalenterin toteuttaa Tea Itkonen. Kalenteriosaan on merkitty kalenterivuoden pyhä- ja juhlapäivät sekä nimi- ja liputuspäivät.

Jokainen tämän vuoden jäsenmaksunsa maksanut seuran jäsen tulee saamaan sen joululahjaksi joulukuun alussa. Voit myös tulla noutamaan sen vuosikokoukseen.

Kalenteria voi myös ostaa esimerkiksi joululahjaksi pyhäjärvenjuurisille sukulaisillesi tai ystäväillesi. Tee tilaus 31.10.21 mennessä Kaisa-Liisa Korhoselta. Painatamme kalentereita kysynnän mukaisesti. Katso hinnat ja yhteystiedot takasivulta.

KUVA MERVI PIIPPONEN

Unto Komosen rakentama Pyhäjärven kirkon pienoismalli.

Joulutervehdys ystäville ja tutuille

Nyt voit jo varata joulutervehdyksen joulukuun numeroon.

Kehysilmoitus 2 x 20 mm hinta 20 € (max 2 riviä), kehysilmoitus 2 x 40 mm hinta 40 €, kehysilmoitus 2 x 80 mm hinta 80 € (hinnat sis. alv 24%).

Lähetä joulutervehdyksesi 1.12. mennessä toimituksen osoitteeseen: toimitus@vplpyhajarvi.fi tai soita puh. 040 557 4223

Tarkennus/oikaisu

Anni Toiviaisen (myöh. Rajakallio) Karjalaan paluusta 80 vuotta sitten kertova artikkeli edellisessä numerossamme 9/2021 herätti suurta kiinnostusta lukijoissa. Kertoihan se ainutlaatuisella tavalla siitä, miten Pyhäjärvelle päästin taas asettumaan

ja elämä osittain tuhoutuneissa olosuhteissa saatiin alkuun.

Artikkelin oli koostanut ja kirjoittanut Anni Rajakallion tytär **Lea Saarikoski**. Myös kuvat dokumenteista olivat Lea Saarikosken perhearkistosta. Pahoittelemme taitajan virhettä, jossa kirjoittajan nimi oli jäänyt pois artikkelista.

Vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Seuraava lehti, numero 10, ilmestyy 18. lokakuuta.

Aineisto toimitukseen viimeistään 1.10. mennessä.

facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:
Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Toimitusneuvosto:
Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tuomo Hinkkanen
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka

Tilauhinta:
Vuosikerta 35 € kesto- ja vuositilaus kotimaahan tai ulkomaille tai lahjaksi irtoluku 3 €

Ilmoitushinnat:
Kuolinilmoitukset 0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset 0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Ilmoitusintoihin lisätään alv 24 %

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai saatio@vplpyhajarvi.fi

Sivunvalmistus:
Artea/OI&T, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehden lähetettyä aineistoa.

KUVA TUULA KAASALAINEN

Ryhmäkuvassa vasemmalta Aimo Äikiä, Heikki Suominen, Harri Peltola, Niclis Pylsy, Yrjö Inkinen, Kari Pakarinen, Aulis Hyyti, Pertti Hakanen, Oiva Kaasalainen, Reino Äikiä, Sirpa Kotiranta ja Esa Mäkinen.

Huittisten seuran puheenjohtajan **Sirpa Kotirannan** tervetuloitovotuksen jälkeen tuomarina toiminut **Reino Äikiä** kertasi pelin säännöt ja ensimmäisessä varsin tasaisessa erässä Huittinen saavutti -30 pistettä tuloksen ja Vammala -36. Toisessa erässä alkoi sitten tapahtua. Vammala sai useita loistolyönnejä ja tulokseksi tuli -11 pistettä. Huittinen sen sijaan hieman epäonnistui muutamissa lyönneissä ja tulokseksi tuli -38. Yhteispisteissä Vammala sai siten -47 pistettä ja Huittinen -68 pistettä.

Vammalan joukkueessa pelasivat **Oiva Kaasalainen, Esa Mäkinen, Kari Pakarinen, Niclis Pylsy** ja vaihtopelaajina **Pertti Hakanen** ja **Aulis Hyyti**. Huittisten joukkueessa pelasivat **Aimo Äikiä, Harri Peltola, Yrjö Inkinen** ja **Heikki Suominen**.

Onnistuneen tilaisuuden päätteeksi suoritettiin palkintojen jako ja Huittisten naiset tarjosivat maittavat pullakahvit. Kahvit tarjottiin ja palkinnot jaettiin urheilukentän päässä olevalla paviljongilla, joka on puinen vuoden 1926 laulujuhille rakennettu esiintymislava. Palkinnoksi kaikki osallistujat saivat Aimo Äikiän taidokkaasti askartelemat visakoi-vuiset yhdestä kappaleesta tehdyt toisistaan irti olevat sisäkkäiset kuutiot.

Palkintojenjaon yhteydessä Sirpa Kotiranta kertoi, että hänen isänsä on kotoisin Salitsanrannalta, ja että hänen setänsä **Lauri Musakka**, piti Vpl. Pyhäjärvellä lomakylää hyvällä menestyksellä monet vuodet. Lomakylä ei ole enää käytössä, mutta Pertti Hakanen kertoi kuitenkin terveiset Laurin pojalta **Antti Musakalta**, jonka kanssa hän oli ollut puhe-lyhytyhdessä juuri kuluneella viikolla. Antti oli puolestaan kertonut, että hän oli kesän jälkeen päässyt jo tekemään pari reissua Vpl. Pyhäjärvelle. Muistomerkit ja niiden alueet ovat säilyneet siellä olosuhteisiin nähden hyvin, mutta myös kunnostus- ja huoltotoimenpiteitä tarvitaan.

Vammala voitti kyykkäkisan

KUVAT ESA MÄKINEN

Aulis Hyytin kyykkä lentää.

Pertti Hakasen onnistuneet heitot varmistivat voiton Vammalalle.

□ Reino Äikiä

Perinteinen Vammalan ja Huittisten Karjalaseurojen välinen kyykkäkisa pidettiin tällä kertaa Huittisten vanhalla urheilukentällä perjantaina syyskuun 17 päivänä. Koleasta säästä huolimatta pelaajia ja katsojia kertyi lähes kolmekymmentä henkeä.

Yrjö Inkinen odottaa vuoroaan, kun Harri Peltola ottaa palkinnoksi Aimo Äikiän visakoi-vuisesta taidokkaasti tekemät sisäkkäiset kuutiot.

Antero Kaasalainen julkaisi omaelämäkerran Lapsuusmuistot kansien väliin

➤➤➤ sivulta 1

–Marraskuussa 1947 ostettiin asutustila Kyröskosken tehdaskylän liepeiltä. Talo rakennettiin tyypipiirustusten mukaan. ”Vuosia myöhemmin isä on kytämässä omaa peltotilkkuun. Hevosen huilatessa mies katselee peltoaan, syksyistä taivasta ja kotia, joka seisoo hyväntahtoisena pihakoivujen ja omenapuiden välissä. Vaimo kulkee pihamaalla, lapset ovat koulutiellä. Aikaa on kulunut, on rakennettu, raivattu, kuokittu, kaivettu ojia, ajettu talvisin rahtia omiin ja paperitehtaan tarpeisiin. Kovalla työllä ja taas työllä on ollut siunauksensa, ei orjan työllä, vaan työllä paremman elämän puolesta. Isälle työ oli arvon mitta. Ja sen tuloksena maallinen elämä perheessä kohentui.”

Topia Kalle oli seurallinen. Hän tuli hyvin toimeen uusien naapurien kanssa huolimatta heidän tavoistaan ja vakaumuksistaan. Karjalan murteen Topia Kalle säilytti loppuun asti.

–Se oli hänen menetetty Karjalansa. Kaikkein tärkeintä hänelle oli kuitenkin koti ja hevonen, tuo uskollinen Jalo-hevonen. Autoa ja traktoria ei hankittu. Työt tehtiin mahdollisimman omavaraisesti.

Äiti, **Rauha Elsa Kaasalainen**, koki elämänsä Tanomaankulmalta toisin. Pienviljelijän emäntänä työskentely ei ollut toiveammatti, mutta hän teki parhaansa, jotta perhe selvisi kaikista koettelemuksista. Navetta- ja huushollitöiden ohella äiti osallistui myös ulkotöihin.

–Elämä oli niukkaa ja ahdasta, mutta koti oli aina siistinä. Kun hän muilta tältä ehti ja jakoi, niin kädet tarttuivat kutimiin tai kangaspuihin. Lauantaisin leivottiin piirakat ja syötiin karjalampaista karjalaiseen tapaan. Äiti koki olevansa varsin yksinäinen paikallisten emäntien seurassa. Onneksi Kirkonkylän Martoissa oli jo ennestään tuttuja karjalaisia nuoruuden ystäviä, joiden kanssa jaettiin kokemuksia. Näin tuo raskas Karjala säilyi sydämessä.

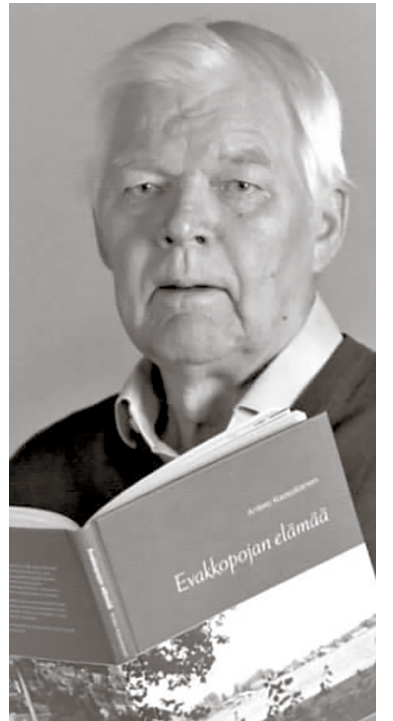
Raskas työ verotti terveyttä. Vanhemmat luopuivat talon pidosta 1970-luvun alussa ja muuttivat rivitaloon Kyröskoskelle. Talo oli tyhjiään kymmenisen vuotta, kunnes Antero Kaasalainen perheineen muutti sinne 1985. Äiti osti pojalleen 50-vuotislahjaksi lipputangon ja Suomen lipun, ainoat sillä kullalla silloin.

Kahden maan kansalainen

–Omat juurenit ovat Karjalassa, Konnitsan kylässä. Syntymässä kävin kuitenkin naapuripiirissä. Jo hyvissä ajoin ennen syntymähetken koittamista isäni lähti polkupyörällä saattamaan raskaana olevaa äitiäni Räisälään entiseen kunnalliskotiin, joka toimi sodan aikana sotilassairaalana. Matkaa kertyi reilut viisi kilometriä. En tiedä, oliko kyytipoleista puutetta vai miksi polkupyörä? Matka meni kuitenkin hyvin ja perille päästiin. Synnyin vuorokauden vaihtuessa sunnuntaiksi

Ritva ja Antero Kaasalainen muuttivat Anteron vanhempien rakentamaan taloon 1985

Antero Kaasalainen ja oma kirja.

30.5.1943. Minulle annettiin vain yksi etunimi, Antero.”

Antero Kaasalaisen kirja koostuu hänelle itselleen merkityksellisistä tapahtumista ja muistoista. Ajankuva jälleenrakentamisen vuosilta 1940- ja 1950-luvuilla sekä siirtolaisten elämästä liittyvät yhteen. Hän kuvailee hyvin elävästi luonnon moninaisuutta ja sen rikkauksia liikkueensa sillanpääläisissä Hämeenkyrön maisemissa.

Lukija hengästyy juostessaan hänen perässään Tanomaankulmalla, sen polkuja Järvenkylän järvelle, Turkimusojoille tai Pertan Montulle. Lapsen silmin havainnoidaan pihapiiriä, kotieläimiä, kasveja ja vanhempien askareita.

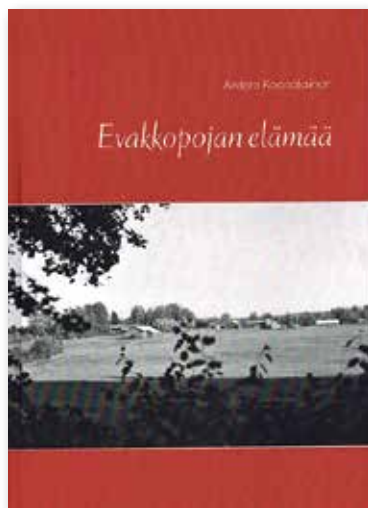
Antero Kaasalainen kuvailee vanhempiaan kauniisti ja lämpimästi ja hänen kerrontansa on niin mukaansa tempaavaa, että kirja on luettava välittömästi alusta loppuun.

Myös leikkivereita riitti kylällä. Tanomaa oli pieni kylä, mutta pienelle pojalle se oli turvallinen paikka asua ja elää.

Elinpiiri ja maailmankuva laajenivat vasta, kun Antero Kaasalainen aloitti koulunkäynnin Kyröskoskella vuonna 1950. Koulumatkaa oli 3,5 kilometriä. Matkat käveltiin ja talvella hiihdettiin. Karjalaisuus kulki vielä mukana.

Haastoimme mie, sie, hää, luska, kopra, kakkara, näinikkään, jok sie herksit. Kouluun alkoi sitten paikallinen sanavarasto karttua. Koulutoverit tulivat monenlaisista kodeista: oli paperitehtaan työläisten sekä virkamiesten lapsia, oli sotaorpoja tai sotainvalidien lapsia, Ruotsista tulleita sotilaspereiden lapsia.

Kyröskosken paperitehdas hallitsi kyläyhteisöä. Antero Kaasalaisenkin ensimmäinen kesätyöpaikka oli 14-vuotiaana tehtaan puutarhassa. Hänestä ei kuitenkaan tullut puutarhuria, vaan hän meni vuoden päästä ammattikouluun, josta kahta vuotta myöhemmin valmistui koneasentajaksi. Hän ei silloin 14-vuotiaana

Kaasalaiset

Kaasalainen on yksi yleisimpiä sukunimiä Karjalassa. Seurakuntaan tuli uusi pappi, joka arkana kyseli, miten täällä ihmisiä tervehditään. Rovasti neuvoi: ”Kysy vaan, mitä Kaasalaiselle kuuluu.”

Kerrotaan myös, että Kaasalaisen mummo kävi äänestämässä presidentin vaaleissa. Kotona hän kertoi, että seinällä oli ollut teksti: ”Kaasalaiset, äänestäkää Kyösti Kalliota.” Niin mummo teki. Tosiasiassa tekstissä luki: ”Kansalaiset, äänestäkää Kyösti Kalliota.”

vielä arvannut, että hän tulisi tekemään elämäntyönsä puutarhan aidan takana olevassa paperitehtaassa. Hänellä on vain hyviä muistoja työpaikastaan.

–Oma koti maalaismaisemassa tehdaskylän varjossa antoi evakkopojalle perustan, juuret ja merkityksen elämälle.

Haastelemassa kävivät
Riitta ja Anssi Hirvonen

Antero Kaasalaisen tänä vuonna ilmestynyt omaelämäkerta *Evakkopojan elämää* sai niin suuren suosion, että ensimmäinen painos myytiin heti loppuun. Toinen painos on tulossa vielä tänä syksynä. Mikäli olet kiinnostunut kirjasta, niin ota yhteyttä Antero Kaasalaiseen. Kirjan hinta on 25 € + postituskulut.

Tähän mennessä kirjaa on myyty vain Ikaalisten kirjakaupassa, mutta sitä voi varata myös Anterolta, sähköpostilla: antsu43@outlook.com tai puhelimitse numerosta 040 845 0088.

Rauha ja Kalle Kaasalainen vuonna 1982.

Antero Kaasalaisen vanhemmat

Rauha Elsa Kaasalaisen (1917 Vpl. Pyhäjärvi – 2001 Hämeenkyrö) vanhemmat olivat **Heikki Mannikainen** ja **Maria, o.s. Puputti**, Saapun kylä. Heidät oli vihitty 1916.

Kalle Henrik Kaasalaisen (1907 Vpl. Pyhäjärvi – 1988 Hämeenkyrö) vanhemmat olivat **Topias** ja **Maria Kaasalainen**, Konnitsan kylän Uolola. Kun rippikoulussa oli yhtä aikaa kolme Kalle Kaasalaista, niin pappi kutsui häntä Kalle Henriksi. Myöhemmin hän sai lisänimen Topia Kalle isänsä mukaan. Vanhemmat oli vihitty elokuussa 1939.

Vammalan Karjalaseuran syyskuun tarinailta Aino-lyhytelokuva ja vanhat valokuvat

Litzelius-salissa ollaan kahvikuppusten kanssa valmiina katsomaan Aino-lyhytelokuvan ensiesitystä Karjalan Liiton Facebook Livessä.

□ **Esa Mäkinen**
Vammalan Karjalaseuran pj.

Vammalan Karjalaseuran toiminnassa ollaan pikkuhiljaa pääsemässä normaaliin rytmiin, kun myös tarinailat pitkästä ajasta saatiin käyntiin.

Sastamalan pääkirjaston Litzelius-salissa 24.9.2021 pidetty tarinailtaan osallistui parikymmentä henkilöä. Katsoimme aluksi Aino-lyhytelokuvan Karjalan Liiton Facebook Livessä ja samalla joimme kahvit ja nautimme tarjoiluista.

Aino-lyhytelokuvan ensiesitys

Tarinailtaa suunniteltaessa ei ollut tiedossa, että Aino-lyhytelokuvan ensiesitys osuisi juuri tarinailtamme alkamishetkeen. Tarkoitus oli ensin katsella pelkästään vanhoja valokuvia Vpl. Pyhäjärveltä Sastamalan museon Topoteekki verkkoarkistosta. Onnellisen sattuman johdosta elokuva katseltiin kuitenkin heti alkuun ja vasta elokuvan päätyttyä seuran puheenjohtaja **Esa Mäkinen** toivotti osallistujat teretulleiksi tarinailtaan.

Aino-lyhytelokuvaa pidettiin hyvin tehtynä ja mielenkiintoisena. Live-lähetyksen katselu ja sen kommentointi yhdessä oli myös mukava kokemus. Seurasimme aluksi jonkin aikaa myös elokuvan keskustelua suorassa lähetyksessä. Lähetettyämme yhteiset terveiset ja kiitokset elokuvan tekijöille siirryimme tarinailtamme alkuperäiseen aiheeseen eli vanhoihin valokuviiin, joissa riittikin paljon katsottavaa.

Vpl. Pyhäjärven vanhat valokuvat Topoteekissa

Esa esitteli ensin Topoteekin käyttöä ja hakutoimintoja. Erittäin käyttökelpoiseksi osoittautui hakutoiminto, jolla eri kyliin liittyvät kuvat saatiin esille. Tämä onnistuu, kun Vpl. Pyhäjärvi hakusanana jälkeen laitetaan pilkulla erotettuna kylän nimi, esim. *Vpl. Pyhäjärvi, Puikkoinen*. Jokainen paikalla ollut sai vuorollaan esittää toiveensa, minkä kylän kuvia katsotaan. Tämä oli hyvin antoisaa, sillä usein saimme kuulla myös kuviin ja niiden taustoihin liittyviä kiinnostavia tarinoita.

Vpl. Pyhäjärven verkkoarkisto vanhoine valokuvineen on kenen hyvänsä vapaasti katsottavissa Topoteekki Sastamalassa (<https://sastamala.topoteekki.fi/>) milloin tahansa. Verkkoarkiston valokuvien katselu yhdessä on kuitenkin hyvin mielekästä ja perusteltua. Ensinnäkin seurassa on paljon henkilöitä, jotka eivät omatoimisesti tietokonetta käytä, ja toiseksi yhdessä katsottaessa moneen valokuvaan, niissä oleviin henkilöihin, tapahtumiin ja paikkoihin, saadaan lisävalaistusta.

Seuramme ei ole aiemmin käyttänyt kirjaston Litzelius salia tarinailloissa, mutta jatkossa sitä hyödynnetään varmasti enemmän. Pienestä koosta huolimatta Litzelius sali osoittautui hyvin käyttökelpoiseksi tähän tarkoitukseen. Käytettävissä on dataprojektori ja valkokangas ja samassa kerroksessa on myös keittiö, jossa voidaan keittää kahvit. Litzelius saliin voidaan tarvittaessa yhdistää myös viereinen haitariorovella erotettu ensisijaisesti päiväkerhotoimintaan tarkoitettu sali, mikäli se on vapaana. Tärkeää on, että myös hissi on käytettävissä, jotta liikuntarajoitteisetkin pääsevät helposti mukaan.

Litzelius salin käyttö tarinailloissa

Kiitos Sastamalan kaupungille ja kirjastolle siitä, että yleis-

Sastamalan pääkirjasto syysväreissä. Litzelius-sali on kirjaston toisessa kerroksessa.

Aino-lyhytelokuvasta voi lukea lisää Karjalan Liiton sivuilta, ja se on katsottavissa myös Youtubessa.

hyödylliset voittoja tavoittelemattomat järjestöt ja yhdistykset voivat varata tätä salia veloituksetta käyttöönsä.

Vanhat valokuvat ja tarinat kiinnostavat edelleen.

Lopuksi **Seija Hirvikoski** muistutti Vpl. Pyhäjärven Seuran käynnissä olevasta lapsille suunnatusta Karjala-aiheisesta kirjahankkeesta. Kirjaan tulee runsaasti vanhoja valokuvia Vpl. Pyhäjärveltä sekä mukavia pieniä tosipohjaisia tarinoita, jotka on kirjoitettu lapsia ja nuoria kiinnostavalla tavalla. Aineistoa kirjaa

varten kerätään edelleen, ja mikäli lehden lukijoilla on hallussaan valokuvia ja/tai tarinoita niin niitä otetaan mielellään vastaan. Kuvat ja muu aineisto skannataan ja alkuperäiset lähetetään takaisin lähettäville.

Mikäli haluat luovuttaa aineistoa tätä kirjaa varten ota yhteyttä Seijaan tai Esaan, joiden yhteystiedot ovat:

Seija Hirvikoski, 040 5773229
seija.hirvikoski@kopteri.fi ja
Esa Mäkinen, 044 320 489
esa.a.makinen@gmail.com

Anna ja Onni kertovat Karjalasta

□ **Riitta Hirvonen**

Mitä ovat rotinat, kulitsa, sielulintu ja evakot? Lastenkirja kertoo sotia edeltävästä Karjalasta. Kirja ei ole satukirja, vaan on tarinan muotoon puettu tietokirja lapsille karjalaisesta kulttuurista.

Karjalasta evakkoon lähdön jälkeen on syntynyt monta sukupolvea, joille Karjala elää vain suvun kertomissa tarinoissa ja sukulaisten välittämässä mielikuvissa, jos niissäkään. Karjalasta lapsenakin lähteneet ovat ikäihmisiä.

Eduskunnan Karjala-kerhossa heräteltiin ajatusta lapsille suunnatusta Karjala-

kirjasta. Eläkkeellä oleva luokanopettaja **Ann-Mari Sintonen** otti tehtäväkseen siirtää karjalaisesta kulttuuriperintöä lapsille. Annan ja Onnin matkassa päästään lapsen silmin tutustumaan karjalaisiin tapoihin, juhliin ja rajan taakse jääneisiin paikkakuntiin.

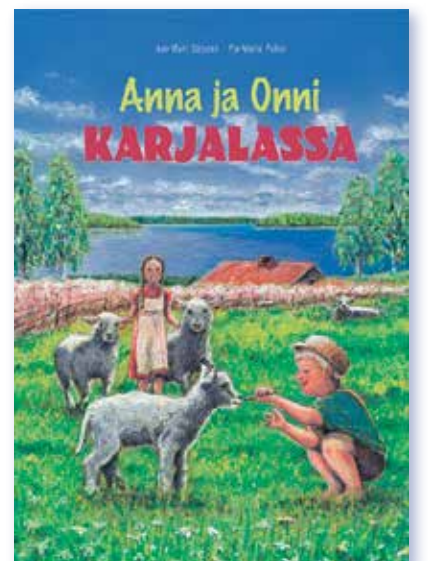
Kirjassa selviää, mikä on sielulintu ja kirjan avulla aikuinen voi selittää lapselle, mikä on evakko. Kirjassa leivotaan karjalanpiirakoita, käydään kalassa, vietetään häitä ja hautajaisia. Myös ortodoksisuus tulee esille.

Pia-Maria Pohdon kuvitus välittää mielikuvia sotia edeltävästä Karjalasta. Kuvissa välkyvät Terijoen siloiset hiekkarannat, Viipurin linna, pyöreä torni ja kaupankäynti torilla.

Millaista elämä oli Karjalassa? Tämän kirjan avulla aikuinen voi muistella lapselle oman suvun tarinoita ja näin jatkaa karjalaisia perinteitä ja kulttuuria. Tämän kirjan kanssa voi kertoa lapselle myös Suomen lähihistoriasta. Valokuvat viime vuosien koti-seutummatkoista lisäävät tuntemusta.

Lueha siekii tää kirja!

Ann-Mari Sintonen ja Pia-Maria Pohto
Anna ja Onni Karjalassa
Lector Kustannus Oy, 2021.
39 sivua.

Kirkon Sanoma

Torin laidalle

□ **Jukka Jormanainen**
kappalainen
Pirkkalan seurakunta

Viime kesänä lenkkeilin asuinalueella, joka oli minulle ennestään tuntematon. Erään kadun varrella havaitsin kerrostalon, joka erottui ympäristön vanhemmista pientaloista. Talo näytti toisaalta modernilta mutta samalla myös laitosmaiselta. Kerrostalon pienet ja kapeat ikkunat toivat mieleen jopa vankilan.

Alkusyksystä kävelin koirien kanssa uudestaan saman taloa kohti. Tuolloin tiesin jo, että kyseessä oli palvelutalo. Tutkin jälleen asuinhuoneiden kapeita ikkunoita. Eihän noista avaudu minkäänlaista maisemaa! Yritin kuvitella, miltä tuntuu asua huoneessa, jonka ikkuna muistuttaa vanhan linnan ampuma-aukkoa.

Mietin myös talon sijaintia. Jos oman huoneen ikkunan luo-

työntää rollaattorinsa, pitkään saa odottaa ohikulkijan näkemistä. Vaivaistalot, vanhainkodit ja nyt palvelukodit – aina ne on sijoitettu johonkin syrjimmälle. Eikö palvelukodin pitäisi olla siellä, missä on elämää? Vaikka torin laidalla?

Päätin poiketa reitiltäni ja kävellä koirien kanssa kävelytieltä, joka vei talon julkisivun editse. Palvelukodin ruoka- ja oleskelusali oli tuon kävelytien puolella. Ruokasalissa sentään oli isot ikkunat, jotka avautuivat hiljaiselle kävelytielle.

Ikkunapöydissä istui muutama asukas. Kun saavuini kohdalle, he vilkuttivat. Eivät he minua katsoneet vaan koiria. Ehkä koirien näkeminen oli heille päivän kohokohta. Tuli samalla kertaa iloinen ja surullinen olo.

Jeesus muistutti oppilaitaan siitä, että köyhät ovat teidän luonanne aina. Auttakaa siis heitä.

Jeesuksen ajan köyhät, sairaat ja vammaiset elivät parempiosaisten armeliaisuuden varassa. He olivat katujen varsilla ja torien kulmilla kerjäämässä elantoaan, jos suinkin kykenivät. He olivat kuitenkin näkössä. Kukaan ei voinut välttyä kerjäläisen kohtaamiselta.

Oliko yksinäisyys Jeesuksen aikana miten merkittävä ongelma, sitä en tiedä. Leskien ahdinkoon Jeesus toisinaan viittasi. Puolison kuolema toi leskeksi jääneelle usein taloudellisen hädän.

Me luotamme, että yhteiskunta pitää huolta ikääntyvästä ihmisestä. Yksinäisyys on kuitenkin iso haaste. Kun ihminen

vanhenee, myös ystäväpiiri harvenee. Paraskaan ystävätoiminta ei tätä muuksi muuta.

Mitä voin ja haluan tehdä itse? Onhan Jeesus kutsunut minutkin lähimmäisyyteen.

En ehkä voi vaikuttaa siihen, mihin tulevat palvelukodit sijoitetaan. Siihen voin vaikuttaa, kenelle soitan tai kenen luona käyn pitkästä aikaa.

”Jumala, sinä olit opastajani jo kun olin nuori, ja tähän päivään asti olen saanut kertoa ihmeistäsi. Nyt kun olen vanha ja harmaapäinen, älä hylkää minua, Jumala.”

(Psalmistista 71)

Muistokirjoituksia

Äiti ja Mummo on poissa

Kauniina elokuun päivänä olimme kokoontuneet viettämään 97-vuotissyntymäpäiviä. Päivän sankari oli äitini, **Laura Sylvia Lauttamus**, o.s. Musakka. Sankaritar itse oli kovin väsynyt ja nukkuu, mutta olimme varmoja, että hän oli hengessä mukana. Seuraavana päivänä, 7. elokuuta, rakas, urhea äitini nukkui ikiuneen. Vierellä vanhin lapsenlapsi ja vanhin lapsenlapsenlapsi.

PYHÄJÄRVELLÄ, Kiimajärvenkylässä syntyi elokuun 6. päivänä 1924 **Jussi** ja **Aino Musakalle** esikoinen; tytär, joka sai kasteessa nimekseen Laura Sylvia. Perhe muutti Viipuriin, kun Laura oli reilun vuoden ikäinen ja siellä perhe kasvoi pienellä pojalla, jonka elinaika jäi vain muutaman kuukauden pituiseksi. Työ poliisina Viipurissa ei ollut pitkän päälle isä-Jussille kovin mieleistä ja niinpä palattiin takaisin Kiimajärvelle. Elettiin äijän ja mummon kanssa samassa taloudessa, kunnes päästiin omaan kotiin. Perhe kasvoi vuosien mittaan; Teuvo syntyi 1928, Anja 1931 ja kuopus Ville 1939.

Elämä Karjalassa oli nuorelle Lauralle onnellista aikaa. Iloisen ja avoimen luonteensa ansiosta hänellä oli paljon ystäviä ja ensirakkauskin löytyi naapurista. Elämä sai kuitenkin raskaan käänteen, kun sota syttyi. Laura menetti ensirakkautensa sodalle, ja evakuoinnin alkaessa hän joutui joksikin aikaa myös eroon perheestään. Jo tällöin äitini osoitti, etteivät suuretkaan vastoinkäymiset saa häntä lannistumaan. Positiivisuus ja myöhemmin myös vahva usko taivaan isän apuun, kantoivat häntä loppuun saakka.

AIKANAAN SOTA loppui ja uusi rakkauksin astui elämään. Sakkolassa

syntynyt isäni **Niilo Lauttamus** oli antanut nuoruutensa sodalle, mikä määräiti pitkälti koko hänen elämänsä. Mutta vuonna 1945 nämä sodan yhdistämät nuoret olivat onnellisia ja rakastuneita. He solmivat avioliiton, asettuivat asumaan Kuopioon ja me kolme lasta; kaksi poikaa ja tytär, synnyimme tasatahtia. Kunnes tuli avioero ja Lauran, ja meidän kaikkien, elämä sai jälleen uuden käänteen.

Kotiäitinä ollut Laura joutui etsimään itselleen työtä, jotta pärjäisi lastensa yksinhuoltajana. Äitini oli koko elämänsä kiinnostunut kauniista asioista; mm. runoudesta, musiikista ja vaatteista – omien sanojensa mukaan vähän liikaakin. Ei siis yllätys, että ”rättibisneksistä” tuli hänen elinikäinen ammatinsa. Villatuote Kuopiossa, Iisalmen Kutomo Iisalmessa ja Ormatex Lahdessa toivat leivän pesueelle. Vaikka elämä olikin taloudellisesti niukkaa, aina oli tarjolla ruokaa ja rakkautta. Ja kauniissa, äidin tekemisissä vaatteissa, saimme kulkea me lapset ja myöhemmin myös lastenlapset.

Sairastuminen keuhkotuberkuloosiin ja yli vuosi parantolassa muuttivat taas Lauran elämän kurssia; nyt lähettiin Savosta Hämeeseen ja Lahdesta tuli perheen lopullinen kiinnekohta vuonna 1963. Uuteen elämään totuttiin vähitellen, vaikka muutto etelään ei ollut oikein meille lapsille mieleen. Nyt lähempänä Riihimäellä olivat kuitenkin äidinisä ja äidinäiti, meidän lasten rakkaat mummu ja pappa, ja paljon muuta sukua. Karjalainen suku oli Lauralle koko elämän ajan tärkeä side menneeseen ja turvaköysi, johon sai turvautua avun tarpeessa.

LAURA OLI NUORENA tummahiuksinen ja ruskeasilmäinen ja sanalla sanoen – kaunotar. Hänellä oli maailman kaunein hymy ja muistan elävästi kullavärisen Sans Egal -huulipunapuikon, jolla piirtyivät nuo hymyilevät punaiset huulet. Minulle tyttärenä äiti oli naisellisuuden esikuva ja ihailun kohde. Toivoin aina, että hän olisi löytänyt vielä jossain vaiheessa uuden ihmisen rinnalleen. Myös nuorempi veljeni toimi pikkupoikana hanakasti puhemiehenä, kun taas vanhempi väijyi mustasukkaisena kaikkia äidin lähelle pyrkiviä kaksilahkeisia.

Laura valitsi kuitenkin äitityden ja omistautui täysin meille lapsille. Olimme tiivis nelikko, jossa äiti määräsi tahdin siihen saakka, kunnes poikasten oli aika lennähtää pois pesästä. Senkin jälkeen äidin apuun saattoi aina turvautua ja luottaa. Jos suututimme hänet ja aiheutimme pahan mielen, äiti ei huutanut, vaan reagoi siihen mykkäkoululla. Se oli rangaistuksista raastavin.

Pojat avioituivat aikanaan ja Laura sai ensimmäisen lapsenlapsensa vuonna 1969. Sen jälkeen poikien jälkeläisiä syntyi vielä neljä lisää, ja kaikki tyttöjä! Aikanaan nämä työt saivat omia lapsia ja Laura seitsemän lastenlastenlasta mummotettaviksi. Nuoremman poikansa työt hän kasvatti ja koulutti aikuisiksi saakka, kun tilanne niin vaati.

ELÄKKEELLE JÄÄTYÄN Laura omistautui tapansa mukaan antaumuksella jälkikasvulleen, Lauran laumalle. Mummous oli Lauralle suuri ilon lähde ja tärkeä tehtävä; häneltä riitti aina käsiä halauksiin ja ”selkäkirjoituksiin” ja juttuja kerrottaviksi. ”Mummo kerro taas niitä ennenvanhasia” oli pyyntö, joka on kulkenut sukupolvelta toiselle. Karjala onkin piirtnyt elävänä meidän kaikkien jälkeläisten mieliin Lauran ja myös muiden sukulaisten kautta. Osa meistä onnekkaita pääsi hänen kanssaan vierailemaan myös vanhoilla paikoilla rajan takana.

Rakastava, huolehtiva, jopa uhrautuva, Äiti ja Mummo, ”Lauran lauman” leijonaemo. Luotettava ystävä ja työtoveri. Positiivinen, huumorintajuinen ja hyväksyvä läheinen. Sellainen oli äitini, joka sai elää pitkän elämän. Elämän, johon liittyi surua ja monia menetyksiä, mutta myös paljon iloa ja onnellisuuttakin. Oma perhe, läheiset suhteet sisaruksiin ja koko sukuun olivat kantava voima. Samoin kuin usko Jumalaan, mitä hän ei kuitenkaan suureen ääneen julistanut. Me läheiset tiesimme, että olimme kaikki hänen rukouksissaan joka ilta.

Oman äitinsä, 99-vuotiaana kuolleen Aino-mummun, Laura sai pitää pitkään ja toimi hänen

omaishoitajanaankin muutamia vuosia. Itseään nuorempien sisarusten ja omien poikien menetykset olivat hänelle raskaita kokemuksia. Viime aikoina äiti usein totesi, että ”lienöökse’ hää (Jumala) unohtant miut tänne?”

Lähtöön Laura oli kuitenkin valmiina, mutta silti loppuun asti vahvasti kiinni elämässä. Ja huolehtivana kuten aina. ”Oottaks työ saaneet mittää syötävää? Keitä nyt ainakin kohvit”. Karjalan tyttö viimeiseen hengenvetoon saakka.

Kaikesta kiittäen ja ikuisesti kaivaten

Sirpa Lauttamus-Ahola, tytär ja koko muu Lauran lauma

Serkullen Lauralle 6.8.1924 – 7.8.2021

Ainon, Juhon perheeseen syntyi pieni tyttönen Laura sai hän nimekseen, tuo suvun sydänpäpynen. Kiimajärven kankahalla leikki Laura lapsuuden Viipuriinkin perhe muutti pian kotiin palaten.

Äidin pieni apulainen oli Laura tyttönen sisarusten hoitaminen kävi hältä leikiten. Paimenessa kulki Laura kera muiden lapsien kesäisin sai kastautua Kiimajärven vetehen.

Nuorena jo lähti Laura kotoansa maailmaan Kiviniemen kaupassa aloitti hän aikanaan. Sodan tullen joutui Laura hetkeks eroon perheestään onni oli hällä suuri heidät viimein löytäessään.

Sota vei myös mennessänsä Lauran ensirakkauden, vielä loppuaikanakin muisti häntä kaivaten. Elämä ei aina ollut Lauralle niin helppoa, vahva usko Taivaan isään kuitenkin toi lohtua.

Sodan jälkeen Laura meni Niilon kanssa naimisiin onni vaan ei kestänyt kuin hetken, niinpä erottiin. Kolme lasta aikuiseksi kasvatti hän aikanaan kaksi heistä joutui Laura mullan alle saattamaan.

Aina Lauran muistaissani tunnen lämmön kesäisen, yhteisiä hetkiämme kiitollisna muistelen. Monet matkat yhdessä me teimme kotiin Karjalaan hetkestämme noista nyt on rakkaat muistot vaan.

Iltaisin sun tähtenä nään taivahalla loistavan tiesin sinun usein sinne Taivaan kotiin kaipaavan. Sydämeeni syvälle mä muistot susta tallennan Taivaan Isän hellään huomaan Sinut Laura luovutan.

Kiitos Laura rukouksista ja rakkaudestasi, joista myös minä sain osani.

Serkkusi Lea

Laura Lauttamus o.s. Musakka oli Juho ja Aino Musakan (o.s. Kuronen) vanhin lapsi.

Aarno Sulonpoika Musakan 5.3.1938 – 2.10.2021 muistolle

Aina kun mä muistan sinut, muistan matkat Karjalaan lapsuutesi leikkipaikat kierrettiin me ahkeraan. Koulutietä Noitermaasta porukalla kuljettiin monet oli tarinat nuo, joita silloin kuunneltiin. Aina Sinut muistaissani, tunnen lämmön kesäisen Pyhäjärven liplatuksen sekä saunan lämpöisen. Metsästä sä meille silloin saunavihdat tekaisit askareissa noissa aina onnellisna touhusit.

Vaikka lähtenyt oot sinne, meille tuntemattomaan silti vierellämme kuljet, muistoissamme aina vaan. Siellä taivaan kodissa on ilo, onni ikuinen, siel on murhe, kipu poissa, siel on kesä ainainen.

Sydämeeni syvälle mä muistot kauniit talletan Taivaan Isän hyvään huomaan Sinut serkku luovutan. Rauhallisna nukkua sait ikiuneen ihanaan, lepoon pääset Aarno-serkku rauhaan Teiskon kirkkomaan.

Serkun muistoa kunnioittaen
Lea Piho

Suruviestit

Rakkaamme Matti Olavi MATIKAINEN

s. 30.7.1928 Viipurinlänin Pyhäjärvi
k.10.9.2021 Tampere Tays

*Hetkenä aamun hiljaisen,
tuli luoksesi rauha ikuinen.
Ovat kätesi ahkerat rauenneet
ja päättyneet arkiset askareet.
On hiljaisuus ja suru sanaton
mut' tiedämme, sun hyvä olla on.*

Rakkaudella kaivaten
Eila
Asko ja Kaija
Mia ja Tommi
Jose ja Miska
Tomi-Matti ja Satu
Teemu ja Susanna
Sami ja Rosa
Muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu Kalevankankaan kappelissa
läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos muistamisesta ja osanotosta.

Ossaat sie arvailla URHEILUPÄHKINÄ 1

Männäähä välil urheiluaiheisiin näis tietämissäjois. Justii tänä kesänpä on olt monnii issoi kilpailutapahtumii, jois on olt pyhäjärveläistäustasii huippu-urheilijoi komiast ja menestyksel edustamas Suomee. Mut on sitä osattu jo ennekii. Täs seuraavas on muutamii kysymysii arvuuteltavaks.

- Milloin on perustettu Pyhäjärven Voimistelu- ja Urheiluseura Kaiku?
a) 1913 b) 1915 c) 1917
- Kaiun ensimmäinen puheenjohtaja oli
a) Leino Pennanen b) Jalmari Pusa
c) Juho Pärssinen
- Yläjärveltä kotoisin ollut Taavetti Komonen saavutti kuuluisan maratonvoiton vuonna 1934 ja paikka oli
a) Berliini b) Boston c) Tukholma
- Kaiun nimen valinnan taustalla oli "Pamaus". Minkä pitäjän urheiluseuran nimi oli kyseessä?
a) Sakkola b) Viipuri c) Räisälä
- Minä vuonna Kaiun muistoviesti tuli Pyhäjärvi-juhlien ohjelmaan?
a) 1950 b) 1952 c) 1954
- Mikä kilpalaji edelsi Kaiun muistoviestiä aiempien pitäjäjuhlien ohjelmassa?
a) kädenvääntö b) voimanosto c) köydenveto
- Antero Vanhanen edusti Suomea Rooman olympialaisissa 1960 sijoittuen viidenneksi ja valittiin kolmena vuonna lajinsa parhaaksi Suomessa, mikä oli laji?
a) paini b) voimistelu c) nyrkkeily
- Jalkapalloa alettiin pelata Pyhäjärvellä 1910-luvulla. Missä sijaitsi "keskuskenttä"?
a) Kahvenitsan kankaalla b) Pyhäkylän kirkkoaholla
c) Sortanlahdessa
- Rotjanlahtelainen Viljo Mäki hyppäsi 1927 epävirallisen maailmanennätyksen vauhdittomassa kolmilokassa, mikä oli tulos?
a) 938,5 cm b) 950,5 cm c) 978,5 cm
(aiempi ennätys oli Urho Kekkonen nimissä)
- Pitkäaikainen kansanedustaja ja entinen Alkon pääjohtaja Nestori Kaasalainen oli monipuolinen urheilumies. Hän voitti muun muassa Käkisalmen aluemestaruuden, mutta missä lajissa?
a) suunnistus b) 100 m juoksu c) korkeushyppy

Jos vastaamine tuntuu hankalalt, nii kannattaa ottaa kättee kirja "Kaiku, joka kiirii kauas..." (Mauri Vanhanen, Kari Uusitalo) vuuvelt 1970, sielt löytyy paljo mielekiintosta tietoo ja tarinaa! Ja jos ei löyvy kirjaa omast hyllyst, ni sen voip tilata Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamiehelt! Yhteystiijot löyvä täst lehest. Oikia rivi löytyyp takasivulta.

Taubilan kartano

– lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hanki lahjaksi sukulaisille ja ystäville! 176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5, **hinta vain 30 €.**

Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II, yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:

taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyhaajarvi.fi/kirjapuoti>

Hintoihin lisätään toimituskulut. Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.

Vpl. Pyhäkylä-Seura

Julkaisemme

muisto- ja merkkipäiväkirjoituksia sekä lyhyet suruviestit maksutta.
Kuolinilmoitukset
0,70 €/pmm +alv 24 %

Aineistot lähetetään toimituksen osoitteella.

Tiituan martat jatkoivat toimintaansa Mouhijärvellä

□ Kirsti Naskali

Tiitua kuului Vpl. Pyhäjärven kymmenen suurimman kylän joukkoon ja myös siellä toimi marttayhdistys. Se perustettiin lähes viimeisenä Pyhäjärven marttayhdistyksistä, mutta se oli yksi pisimpään toimineista Pyhäjärven marttayhdistyksistä ja toimi koko toimintansa ajan nimellä Tiituan marttayhdistys.

Sastamalan seudun museon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelmaan on talletettu Tiituan marttayhdistyksen pöytäkirjat, toimintakertomukset ja toimintatilastot vuodesta 1942 vuoteen 1979. Oli ilo lukea näitä huolellisesti tehtyjä asiakirjoja, joiden välityksellä Tiituan marttojen toiminta ”muuttui eläväksi”.

Tiituan marttayhdistys perustettiin vuonna 1933 **Simo Purasen** talossa. Puheenjohtajaksi valittiin **Lempi Kukko**, varapuheenjohtajaksi **Oili Ikäheimo**, sihteeriksi **Hilja Pärssinen** (myöh. Kuisma) ja rahastonhoitajaksi **Kaisu Puranen**. Johtokuntaan kuuluivat lisäksi **Helena Koivusalo**, **Helena Nikkanen** ja **Anna Pärssinen**.

Yhdistys toimi samoilla tavoilla kuin pitäjän muutkin marttayhdistykset. Talviaikana kokoonnuttiin säännöllisesti ompeluiltoihin, pidettiin kursseja ja myyjäisiä, joista saaduilla tuloilla hankittiin kalusta kotitalouksien käyttöön. Henkinen hyvinvointi otettiin myös huomioon, mistä kertoo oheinen Käkisalmen Sanomien lehtileikekin heinäkuulta 1939.

Karjalaan palattua toiminta heti käyntiin

Talvisota keskeytti hyvin alkaneen toiminnan. Evakkoajasta pöytäkirjoissa todetaan, että ”olttiin hajallaan eri puolilla Suomea”. Kun Pyhäjärvelle päästiin takaisin, toiminta käynnistyi heti uudelleen.

Ensimmäinen Tiituan marttayhdistyksen kokous pidettiin jo helmikuussa 1942 **Juho Pärssisen** talossa, vaikka vasta osa väestä oli päässyt palaamaan takaisin. Länä oli 13 henkeä. Kokouksen avasi emäntä Anna Pärssinen ja hänet valittiin myös yhdistyksen

puheenjohtajaksi vuodeksi 1942. Varapuheenjohtajaksi valittiin **Sofia Kukko** ja sihteeriksi **Liisa Hassi**.

Kokoontumisen tarve oli varmasti suuri, ongelmat olivat kaikilla yhteiset: rakennukset olivat huonossa kunnossa tai hävitetty, tavaroista oli pulaa ja eläminen sota-ajan olosuhteissa oli muutenkin haasteellista. Martat olivat tärkeässä roolissa elämisen alkuun saamisessa ja paikalleen asettumisessa.

Marttojen kokoukset oli tapana aloittaa ja lopettaa laulamalla yhdessä. Laulettu laulut mainitaan pöytäkirjoissa ja niiden voi todeta usein heijastavan tilannetta ja tunnelmaa. Ensimmäinen kokous Pyhäjärvelle paluun jälkeen aloitettiin laulamalla virsi **Herraa hyvää kiittäkää**. Se kuvasi varmasti kaikkien tunteja, sillä vaikka sota oli meneillään, tunnettiin suurta kiitollisuutta, kun oli taas päästy kotiin ja tuttujen pariin.

Toimintasuunnitelmaan otettiin kokoon tuminen ohjelmallisiin Martta-iltoihin joka toinen torstai, äitienpäivä-, kesä- ja joulujuhlien järjestäminen, puutarhakurssi ja kurssi pula-ajan ruokataloudesta. Lisäksi päätettiin kunnostaa marttojen ennen sotaa hankkimat kangaspuut, jotka oli löydetty. Kokous päätettiin laulamalla virsi **Jeesus johdata tiemme kulkua**. Jäseniä vuonna 1942 oli 22. Vuoden 1942 toimintakertomuksessa valitetaan ”toiminnan hiljaisuutta johtuen sodan aiheuttamasta kiireellisestä ajasta”.

Pöytäkirjat ja toimintakertomus kertovat kuitenkin ihan muusta kuin toiminnan vähäisyydestä. Kokouksia pidettiin kuusi ja erilaisia tilaisuuksia oli yhdeksän ja niissä keskimäärin yli 30 osallistujaa.

Vuonna 1943 tammikuussa pidetyssä vuosikokouksessa oli mukana jo 20 osanottajaa. Lopuksi laulettiin laulukin **Riennä riemuin eespäin vaan** ilmestyi jo elämisen vakiintumista. Useita kursseja pidettiin ja retkiä tehtiin. Räisälässä pidetyille emäntäpäiville osallistui 16 henkeä, kuljetus tapahtui kuorma-autolla.

Marttojen järjestämät tilaisuudet olivat selvästi koko kylän tilaisuuksia. Kun helmikuussa 1943 Simo Purasella oli ohjelmallinen puuroilta, mukana oli 65 henkeä.

Tiituan martat ovat onnittelemassa 70 vuotta täyttävää varapuheenjohtaja Hilma Puputtia 24.2.1967. Ryhmäkuva Hilma Puputti, Alina Naskali (osittain Hilman takana), Helmi Haakana, Eeva Kukko ja takarivissä Riitta Kuparinen, Anna-Liisa Virmajoki, Jenny Kukko, tuntematon.

Saman verran oli väkeä kesäkuussa nuorisoseuran talolla kesäjuhlassa. Tallukantekokursseilla oli 16 osallistujaa ja lopettajaisillanvietossa oli 63 henkeä. Puheenjohtajana toimi vuonna 1943 **Hilja Kuisma**, varapuheenjohtajana Helena Koivusalo ja sihteerinä Liisa Hassi. Jäseniä oli 29.

Vuoden 1943 toimintakertomuksessa toivotaan seuraavalle vuodelle parempaa ja vilkkaampaa toimintaa ja menestystä. Tammikuussa 1944 **Anni Kukon** luona pidetyssä vuosikokouksessa olikin tulevalle vuodelle monenlaisia suunnitelmia, mm. Olkityökurssi, Vanhasta uutta -kurssi, Omenapuun jalostus -kurssi. Puheenjohtajaksi valittiin **Lydia Kukko**, varapuheenjohtajaksi Sohvi Kukko ja sihteeriksi **Taimi Javanainen**. Kokouksen lopuksi laulettiin ”Ole vähässä tyytyen uskollinen”.

Helmikuussa hankittiin pellavan loukutuskone. Yhdistyksen 10-vuotisjuhla oli tarkoitus pitää kesäkuussa ja heinäkuun 4. päiväksi suunniteltiin hengellistä tilaisuutta, puhujaksi oli tarkoitettu pyytää pastori Noroa ja opettaja Korhosta. Valitettavasti hyvät toiveet eivät toteutuneet, vaan kesäkuussa tiitunalaiset, kuten muutkin Pyhäjärven asukkaat joutuivat taas jättämään kotiseutunsa.

Toiminta jatkui Mouhijärvellä

Seuraavat kaksi vuotta kuluivat evakkotiellä ja tilapäisissä majoituksissa. Mutta kun monet Tiituan asukkaista asettuivat asumaan Satakuntaan Mouhijärvellä, martat löysivät jälleen toisensa. Mouhijärven seuratalolla kokoontui 25.8.1946 11 henkeä Tiituan marttayhdistyksen kokoukseen. Tilaisuus aloitettiin laulamalla ”Työ Suomen hyväksi uhratkaamme”. Puheenjohtajaksi valittiin Lydia

Kukko ja sihteeriksi Taimi Javanainen. Yhdistyksen toimintaa päätettiin jatkaa ompeluiltoin ja ohjelmallisin tilaisuuksin.

Seuraavasta vuodesta lähtien kokoonnuttiin säännöllisesti ompeluseuroihin ja ohjelmallisiin marttailtoihin. Entiseen tapaan pidettiin kursseja, järjestettiin myyjäisiä ja tilaisuuksia, mm. 29.5.1947 pidettiin Mouhijärven seuratalolla iltamat, joihin osallistui 80 henkeä. Vuosikokous aloitettiin laulamalla ”Oi kuningasten kuningas” ja kokouksen lopuksi laulettiin jälleen ”Riennä riemuin eespäin vaan”. Oli asetettu uusille asuinsijoille ja martat yhdessä toimien veivät elämää eteenpäin.

Tiituan martat olivat omalta osaltaan perustamassa Pyhänsäätiötä, sillä heinäkuussa 1947 johtokunnan kokouksessa käsiteltiin Pyhäjärven kunnan hoitokunnan kirje, jossa pyydettiin tukea säätiön perustamiseksi. Päätettiin antaa tähän tarkoitukseen 1000 markan lahjoitus.

Pidettiin myös kilpailuja. Marraskuussa 1948 Bambergilla Häijäässä pidettiin kehrukilpailut, jotka voitti **Anna-Liisa Puputti**. Mainitaan, että ”mieliala oli hilpeä ja lämpimän vehnäsena kera kilpailijoille laulettiin”.

Impi Wiika mukaan toimintaan

Vuonna 1950 Tiituan martat saivat joukkoonsa tutun ja jo Pyhäjärvellä erittäin aktiivisesti marttoisena toimineen jäsenen, ruustinna **Impi Wiikan**, kun **Karl Wiika** valittiin Mouhijärven kirkkoheraksi ja Wiikat muuttivat Mouhijärvellä. Martat järjestivät heille tervetulusjuhlan Karppasella 21.5.1950. Ohjelmassa oli laulua, runonlausuntaa ja kahvit. Rovasti Wiika jätti muistolauseeksi ”Usko, toivo ja rakkaus...”. Impi Wiika oli Tiituan marttojen johtokunnas-

sa vuoteen 1960 asti. Eläkkeelle jäätyään hän muutti Riihimäelle, jossa martat kävivät häntä tervehdymässä vuonna 1965, kun hän täytti 75 vuotta. Yleensäkin jäsenen täyttäessä pyöreitä vuosia käytiin joukolla onnittelemassa.

Virkistysretken tekivät Tiituan martat

levätäkseen ja kerätäkseen voimia arkisiin askareisiinsa.

T.k. 16 p:nä tekivät **Tiituan martat** virkistysretken Kyöstänsaaren virkistyskeskuksen tarpeessa olevien ystäviensä kera.

Jo klo 10 aamulla vaelsi hilpeä marttajoukko eväskoreineen ja kahvipannuineen rantaan vievää tietä. Kaikkien retkeen osastottavien saavuttua saareen aloitettiin päivän vietto laulamalla »Taas siunattu päivä...», sekä muutamia hengellisiä lauluja, minkä jälkeen lippu kohotettiin salkoon. Tämän jälkeen hajaan tulivat retkeläiset ryhmien saarelle. Toiset keskustelivat puiden varjossa, toiset palvoivat aurinkoa ja vettä, ja iloinen ja toimelias päämartta, apunaan muutamia nuorempia, keitti kahvia rannalla. Ympäri saaren leviävä kahvin tuoksu keräsi pian retkeläiset houkuttelevan, nurmelle katetun kahvipöydän ääreen. Kahvihetken aikana otettiin muutamia onnistuneita kuvia.

Kahvin jälkeen kokoontuivat kaikki rannalle, kuka uimaan, kuka auringonkylpyä ottamaan. Hilpeä ja virkistävä yhdessäolo päättyi n. klo 17 yhteislaululla ja lipunlaskulla, jonka jälkeen jokainen palasi virkistyneenä omiin tehtäviinsä.

Olisi suotavaa, että tällaisia virkistävää päiviä vietettäisiin useamminkin.

Tiituan marttayhdistyksen Äitienpäiväjuhla

Tiituan nuorisoseurantalolla toukokuussa 1942

Ohjelma

Tervehdyspuhe emäntä Anna Pärssinen
Runo neiti Liisa Hassi
Kertomus neiti Lilja Hassi
Laulua neiti Hilikka Pärssinen

Väliaika

Puhe opettaja Kaarlo Koivusalo
Runo neiti Hilma Matikainen
Laulua neiti Irma Puputti
Kertomus neiti Airi Kukko
Vapaa sana

Lopuksi yhteislaulu ”Riennä riemuin eespäin vaan”

ä

assa: eturivissä Alina Puranen, Anna-Liisa Puputti, Toini Jortikka,

Vilkasta toimintaa 1950- ja 1960-luvulla

Toiminta jatkui vilkkaana 1950- ja 1960-luvuilla. Ompeluseuroihin ja marittailtoihin kokoonnuttii säännöllisesti 10 - 20 hengen voimin. Vuosittain pidettiin äiti-päiväjuhla ja pikkujoulu, yleensä jonkun jäsenen kodissa, ainakin Sipiläisellä, Ondruskalla, Puputilla, Heinisellä, Kuparisella ja Kukolla oltiin. Oli myös muita juhlia, kuten elo- tai syysjuhla. Retkiä tehtiin mm. naapuripitäjiin marittayhdistysten vieraaksi ja lähes joka vuosi Pyhäjärvi-juhliille ja joskus kauemminkin. Vuonna 1959 tehtiin luontoretki **Juho Hassin** rantaan ja vuonna 1964 olivat nuorisokutsut 1964 Puputinin rannassa.

Vuosina 1957 ja 1969 Vpl. Pyhäjärvi-juhlat olivat Mouhijärvellä. Molemmissa juhlissa pääemäntinä olivat Anna-Liisa Puputti ja **Hilma Sipiläinen** maritoista ja **Senja Salo** ja **Maria Hietanen** Karjalaseurasta. Kesällä 1956 Mouhijärvellä oli maatalousnäyttely, toimintakertomuksen mukaan "siellä kävimme luultavasti kaikki". Marttojen jäsenet saivat maatalousnäyttelystä myös palkintoja.

1950-luvulla ohjelmaan otettiin vuosittaiset vierailut Mouhijärven vanhainkotiin, jossa maritat aina tarjosivat kahvit.

Kilpailuja pidettiin edelleen, mm. hapanleivän ja vierasvehnäsen leivonnassa sekä miehen paidan silytyksessä kilpailtiin. Eräänä vuonna huonon sään vuoksi ei voitu toteuttaa suunniteltua kävelen tapahtuvaa sukankudontakilpailua.

Kursseja oli vuosittain, aiheina mm. Lavanlaitto, Puutarhanhoito, Vihannes- ja arkiruuat, Keitot nopeasti ja halvalla, Eväät, Olkkoristeet, Leivon hyvää, mutta en makeaa, Rautaisia ruokia,

Kassinteko, Voileipäkakat, Lastuja tuohityöt.

Vuonna 1964 Mouhijärven kirkolla paljastettiin Karjalaan jääneiden vainajien patsas ja samana päivänä vietettiin marittayhdistyksen 30-vuotisjuhla. Osallistujia oli 150.

Yhdistyksen toiminnassa aktiivisesti mukana olleen **Hilma Puputin** tytär, Tampereella nykyisin asuva **Irja Siirtonen** kertoo, että hänellä on Tiituan marittojen toiminnasta 1950-luvulta mukavat muistot. Toiminta oli hyvin yhteisöllistä ja äiti otti tyttäret mukaan pienestä pitäen. Ompeluseurat pidettiin jäsenten kotona, ja niihin osallistuttiin ahkerasti. Yhdessäolo oli tärkeää ja piti olla hyvä syy, jos ei lähdey ompeluseuraan.

Jäsenistö ikääntyy

Yhdistyksen jäsenmäärä alkoi nousta 1940-luvun lopulla ja pysytteli 35 tienoilla vuoteen 1965 asti, kun mukaan lasketaan marittatytöt. Sen jälkeen jäsenmäärä vähitellen pieneni. Yhdistys pysyi Irja Siirtosen muistin mukaan koko toimintansa ajan melko "tiituaalaisena", mutta Mouhijärvellä asettuneita Musakanlahden kylän asukkaita oli joitakin mukana. Mouhijärveläisnaapurit saattoivat osallistua marittojen järjestämiin tilaisuuksiin, mutta jäseniksi ns. paikkakuntalaisia ei juurikaan liittynyt.

Vuonna 1967 toimintakertomuksessa todettiin, että toimintaa ei ollut kovin paljon, sillä jäsenkunta alkoi olla ikääntynyttä. Edelleen kuitenkin kokoonnuttii 1 - 2 kertaa kuukaudessa ja osallistujia oli aina 10 - 20. Samoin pidettiin kurseja, tehtiin retkiä, käytiin vanhainkodissa ja joka vuosi pidettiin pikkujoulu. Vuonna 1973 osallistuttiin Satakunnan Marittapiiriin järjestämään pyöräilyviestiin. Vuonna 1975, kun Mouhijärvellä valmistui uusi seurakuntatalo, maritat lahjoittivat sinne Miehikkälän raanun. Martoilla lienee ollut kummiperhe, sillä eräänä vuonna mainitaan perheeltä saadun lakkamaistaisia.

Vuonna 1978 kokoontumisia oli 16, joissa oli mukana keskimäärin 12 henkeä. Jäseniä oli 20. Sen jälkeen toiminta kuitenkin hiljeni. Vuonna 1979 tehtiin vielä retki Hämeenkyröön ja perinteinen vanhainkotivierailu, mutta vuoden lopulla toiminta päätettiin lopettaa.

Mouhijärvellä puheenjohtajana jatkoi Lydia Kukko ja hänen jälkeensä puheenjohtajaksi tuli **Alina Hankkila** (myöh. Naskali). Vuonna 1955 puheenjohtajaksi valittiin Anna-Liisa Puputti, joka oli ollut yhdistyksen puheenjohtajana jo Pyhäjärvellä talvisotaa edeltävällä ajalla. Hän hoiti tehtävää vuoteen 1970 asti ja toimi sen jälkeen vielä varapuheenjohtajana 9 vuotta. Todellinen marittatyön veteraani siis! Anna-Liisan jälkeen puheenjohtajaksi tuli **Elle Puranen**, joka hoiti tehtävää yhdistyksen toiminnan lopettamiseen asti. Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi yhdistyksessä pitkään eri tehtävissä toimineita olivat myös mm. **Alina Puranen**, **Jenny Kukko**, **Eeva Kukko**, **Iida Matikainen**, Hilma Puputti, **Helena Kohonen** ja **Helmi Haakana**.

Vuos'atojen Karjala - konsertti Mouhijärvellä Hannu Musakka valmiina lauluun

Vuos'atojen Karjala -niminen konsertti aloittaa Mouhijärvellä 7. marraskuuta järjestettävän Karjalaisen ilta-päivän, jossa myös pyhäjärvisillä on mukava tilaisuus tavata toisiaan pitkästä ajasta sydäntä lämmittävän musiikin äärellä ja kahvikupposien kilinässä.

Baritoni **Hannu Musakka** odottaa hyvällä mielellä marraskuun alkua, sillä sunnuntaina 7.11. Vpl. Pyhäjärvi-säätiö, Vammalan Karjalaseura, Sastamalan seurakunta ja Mouhijärven kappeliseurakunta kutsuvat karjalaista kansaa viettämään yhdessä karjalaista ilta-päivää kulttuurista nauttien ja perinteitä vaalien.

Ilta-päivän ohjelmassa on kirkkokonsertti Mouhijärven kirkossa ja konsertti merkitsee paljon myös esiintyjälleen, Hannu Musakalle. Heinäkuinen, onneksi pienivahinkoinen, hirvikolari on antanut utua kiitoksen aihetta lauluun.

-Tapahtunut kertoi minulle, että työni on vielä kesken. Kokemani varjeluksen vuoksi on minulla todella halu kiertää laulamassa ja

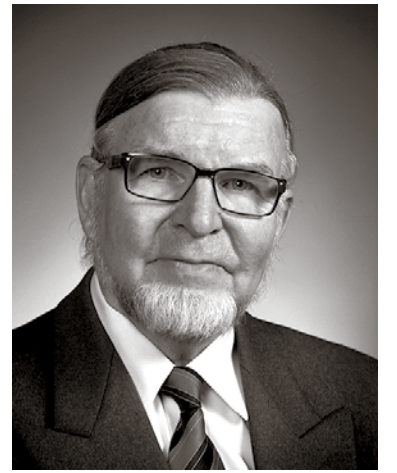
kertomassa laulujen myötä elämästä ja sen jatkumisesta.

Baritonilaulaja konsertoi säestäjänään Sastamalan seurakunnan kanttori **Päivi Vuoristo**.

Hannu Musakka on koennut konsertin ohjelman täysin karjalaisista lauluista jo viime vuotista Karjalan Liiton 80-vuotisjuhla-vuotta varten. Pandemiaoloissa kuitenkin pääosa konserttisarjasta siirrettiin eteenpäin, parempiin aikoihin.

-Olen koennut kuultavaksi merkittävän määrän koskaan tai harvoin kuultuja Karjalaan liittyviä yksinlauluja. Säveltäjästä, lauluntekijöistä ja sovittajista mainittakoon muun muassa **Os-kar Merikanto**, **Sulho Ranta**, **Larin-Kyösti** ja **Aili Runne**, jonka tunnetuin laulu on *Laps' olen Karjalan*. Aili Runnen laulut on sovittanut professori **Ilkka Kuusisto**.

-Konsertin laulut kertovat todella merkittävällä tavalla alueen vuosisataisesta historiasta, sotien ja kaiken kauheuden merkityksistä, mutta myös sen vahvan uskon, joka auttoi kaikkia karjalaisia sekä Suomen kansalaisia selviytymään elämässä eteenpäin.

Viime vuonna 75 vuotta täyttänyt baritoni Hannu Musakka laulaa Karjalasta.

Konsertin lomassa on muutamia kaikille tuttuja karjalaisaiheisia yhteislauluja sekä kuullaan myös **Eino Leinon** ja **Yrjö Jylhän** runoja. Hannu Musakka juontaa itse konsertin.

Konsertin jälkeen muistetaan Karjalaan jääneitä vainajia seppelpartiolla ja Mouhijärven seurakuntakodissa vietetään yhteinen juhlahetki kahvitarjoilusta ja haastelustakin nauttien. (s. 1)

Karjalan Liiton kuulumisia

Facebook Livessä Karjalaisen tunnin teemana 7.10. oli Karjalan Liiton säätiöt ja niiden toiminta. Puheenjohtaja **Outi Örnin** vieraina olivat Karjalan Liiton säätiötoimikunnan puheenjohtaja **Martti Talja** ja **Mervi Äikäs Sakkola-säätiöstä**.

Pitäjä- ja sukumarkkinat pidetään 27.11. klo 11-14. Eri-tysteemana on karjalainen kirjallisuus. Päivän aikana on myös kirjallisuusaiheisia tietoiskuja ja alustuksia sukuihin ja pitäjiin liittyvistä kirjoista, Vuoden karjalaisen pitäjä- ja kyläkirjakisan voittajan ja Vuoden karjalaisen kirjan julkistus sekä pitäjä- ja sukuinfot.

Marras-joulukuun vaihteessa julkaistaan karjalaisen siirtoseurakuntien kohtaloita ja sotatapahtumia 1939-1949 käsittelevä kirja.

Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli pyysi syyskuussa 1949 siirtoseurakuntia laatimaan kertomuksen siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939 - 1949. Kertomukset saatiin kaikkiaan 23 seurakunnasta, ja niitä säilytetään Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin arkistossa. Karjalan Liitto julkaisee nämä kertomukset uutena julkaisuna, jossa ovat alkuperäiset kertomukset puhtaaksi kirjoitettuna, valokuvineen ja liitteineen.

Marjamöllyt ja -mämmit

Pyhäjärveläisten facebook-ryhmässä tuli puhetta mustikkamöllystä. **Eija Luukkanen-Hakala** julkaisi kuvan (ylä) herkustaan ja kertoi hankkineensa mustikoita: "Toisille mustikkaherkuksi on piirakka, mustikkamaito tai kiisseli, mutta meille se on mölly! Joku riensi kysymään, mitä möllyssä on?"

-Mustikoita, sokeria, ruisleivän paloja ja maitoa...

"Mustikkamöllyä aina isäkin laittoi", muistelee toinen ja kolmas, että "Meille se oli aina mustikkamöllyä".

-Nii ol meilikii!!! Pitänöö ostaa sen verra mustikoi et saap ies yhet, makustelee asiaa **Kaarina Pärssinen**.

Viides kertoo, että "mustikkamöllyä saati pienen ja on sitä tult tehty nyt isonakkii, joskus metsämansikoita seas".

-Ahomansikoista paras! huudahtaa **Terttu Ravi**.

Seitsemäs kertoo, että heillä tehtiin talkkunan kanssa mustikkapöperö, johon kahdeksas huokaa: "Sekin niin herkullista, voi kun sais talkkunaa."

Yhdeksäs kertoo herkuttelevansa mustikkamöllyllä vieläkin, sitä on jalostettu kermamaidolla.

-Isä teki aina möllyn meille lapsille itse, vaikka olimme jo isoja ja varmasti osasimme. Se oli rakkautta!

Puolukkasato on ollut tänä syksynä hyvä. Vieläkö sitä säilötään pyttyihin? Talven aikana puolukoista tehtiin puolukkakakaroita ja soppaa. **Helka Eeva-Korpela** kertoo Suvannon Seudussa, että puolukoista tehtiin läpäksiä, marjaimellystä, puolukkaröpsää, puolukkahuttua eli kannakselaista uuniruokaa marjamämmiä.

Siihen ei tarvita välttämättä sokeria, vaan mämmi imeltyy itsestään kypsyessään. Tarvitaan vain litra lämmintä vettä, 4 dl ruisjauhoja, ripaus suolaa, ja puolukkasurvosta maun mukaan. Veteen sekoitetujen jauhojen annetaan imeltyä lämpimässä muutamien tunnin ajan. Lisätään muut aineet, annetaan hautua yön yli 100 asteisessa uunissa. Päälle muodostuu herkullinen kuori. Nautitaan maidon kera.

Korttien kertomaa

□ Veijo Hynninen

Tapio Rautavaara lauloi aikanaan: "... vaan miten vähän jääkään meistä muistoks tulevain, kuin isoisan tarinasta olkihattu vain."

Tätä mietin, kun elokuisena sunnuntaina selailin vuonna 1920 syntyneen serkkuni, **Aura Hynnisen** jäämistöä. Matkalaukussa oli salaperäinen, ruskeaan paperiin kääritty ja narulla sievästi sidottu paketti. Laukku oli ollut pitkään koskematta, serkkuni kuolemasta on jo kohta 30 vuotta.

Mitpä sisälsi tuo kiintoisa paketti? Lyhyt vastaus on: elettyä elämää. Sadepäivän iloksi sain vahvistusta muistikuvini serkkuni elämänvaiheista. Erityisesti sisältö toi konkreettista valaisua elämänmenoon sota-ajan Suomessa.

Kaksi mustakantista vihkoa

Paketista löytyi kaksi mustakantista vihkoa. Toisessa on muistovärssyjä ja -kirjoituksia ystävilta ja opintotovereilta kansanopistovuosilta 1938–39 Räisälässä. Kirjoittajat, kuten Aura itsekin, olivat tuolloin parikymppisiä. On hätkähdyttävää vertailla, miten ja mistä samankäiset nuoret tänä päivänä toisilleen kirjoittavat. Vihkon kirjoituksista henkiä syvä uskonnollisuus ja luottamus Jumalaan sekä aikuismainen elämänote.

Vihkon välissä on "Lotan jäsenkortti" n:o 142. Aura oli liittynyt järjestöön jo opiston päättyessä talvisotavuonna 1939. Kortin mukaan hän oli Käkisalmen piirin Pyhäjärven paikallisosaston muonitusjaoston jäsen. Kortin olivat allekirjoittaneet puheenjohtaja **Bertta Pusa** ja sihteeri **Anni Toiviainen** 16.6.1943. Jäsenkortin välissä oli määräys lottatyöhön Ruokolahdelle, mikä oikeutti Auran kulkemaan Sulkavan ja Ruokolahden välillä. Tämä todistus oli kirjoitettu 11.7.1941. Silloin Aura oli Etelä-Pohjanmaan piirin Kuortaneen paikallisosaston jäsen. Todistuksen vakuutena Rajatoimiston leima. - Karua ajankuvaa tämäkin.

Toinen mustakantinen vihko sisältää muistovärssyjä pari vuotta myöhemmältä ajalta. Varhaisin niistä on päivätty 4. kesäkuuta 1941. Siinä jo henki sodan uhka lottaystävä Martta J:n Kurkijoelta kirjoittamassa tekstissä. Se alkaa näin: *Kärsi, kestä Karjalan tyttö, eestä kalliin Suomenmaan. Vielä koittaa aika sulle, jolloin kaikki palkitaan.* Värssyjä on niin lottilta kuin sotilailtakin. Muutama allekirjoitus on pelkin nimikirjaimin tai nimen paikalla on vain salaperäinen kysymysmerkki. Kirjoittajien kotipaikkoja on kautta Suomen, mikä kuvaa sodan tuoneen ihmisiä yhteen eri puolilta maata ja johtaneen näin uusiin ystävyssuhteisiin.

Puhuttelevia ovat myös kolme pikkiriikkistä taskualmanakkaa, joista vuoden 1941 kalenteriin on kesäkuun 25. päivän kohdalle kirjoitettu lyhyesti: "Alkoi sota."

Postikortteja rintamalta kenttäpostina, kotiväeltä ja evakkoystäviltä

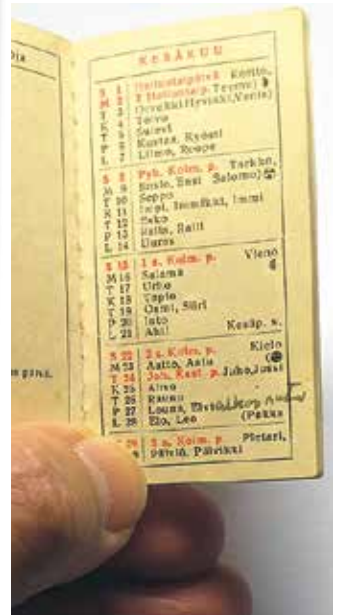
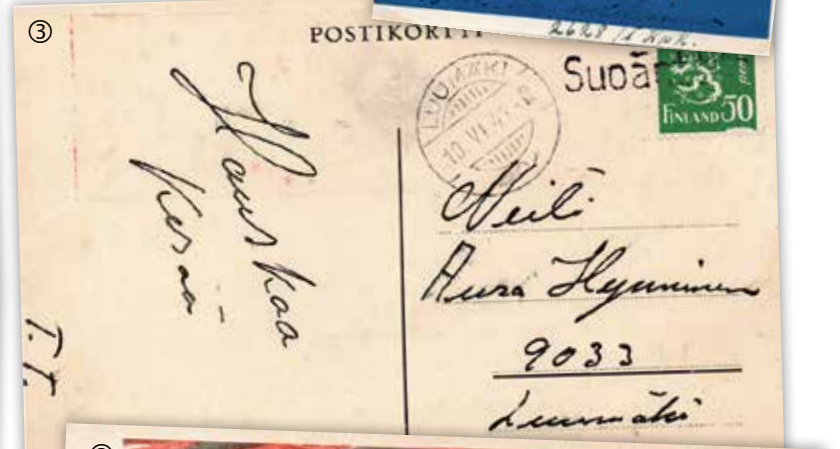
Ruskea paketti kätkee sisälleen muutakin aarteistoa: 120 postikorttia. Ne ovat tulleet Auralle kenttäpostina rintamalta tai sen ajan postimerkeillä varustettuna kotiväeltä, sukulaisilta ja evakkoystäviltä eri puolilta maata. Korttien tervehdykset, kuulumiset ja tiedot olinpaikoista sykähdyttävät. Ne kuvaavat koskettavalla tavalla tuntemuksia ja elämäntilanteita aikana, jolloin tulevaisuus oli täysin hämärän peitossa. Monet kortit ovat sotilailta, joita Aura tuskin tunsi. Kuten kotipuolesta lähetettiin paketteja "tuntemattomille sotilaille", myös kortein ja kirjein tuettiin miesten mielialoja rintamalla. Isänmaan puolustaminen oli yhteinen asia.

Erityistä on myös korttien kuvitus, jota nyt pitäisimme propagandistisena. Silloin se pyrki rohkaisemaan ja tuomaan uskoa selviytymiseen. Toiset kuva-aiheet oli tehty hausalla tavalla mieltä keventämään. Esimerkkinä on joulukortti, missä joulupukki saapuu häkäpönttöautolla.

Sodan koettelemusten laajuutta kuvaavat valtion ostokortit, joita paketti myös sisältää. On yleisostokortti, on ostokortit viljatuotteille ja kutomateollisuustuotteille, vaatteille ja jalkineille. Joidenkin voimassaolo on merkitty vuoteen 1954 asti. Miten vaikea meidän yltäkylläisyydessä elävien on käsittää, että kaupassa ei olisikaan leipää, jauhoja, kahvia, kenkiä... Tai käsitämmekö ollenkaan, millaisessa kurimuksessa sota-ajan sukupolvet elivät ja millaisten vastoinkäymisten kautta maa rakennettiin uudelleen.

Onneksi tuolloin ei ollut Facebookia tai muita somekanavia. Sähköiset viestit "sieltä jostakin" olisivat hävinneet taivaan tuuliin. Tämä lehtijuttu olisi jäänyt kirjoittamatta, koska minulla ei olisi ollut jaettavana lukijoille matkalaukun sisältöä - koskettavaa kuvaa serkkuni ja hänen ikätoveriensä elämänvaiheista sotavuosina.

Näin kuvat kulki muistoissani hämys ullaan. Ja mietin kuinka kaunis sentään ihmiselo on. Vaa miten vähän jääkään meistä muistoks tulevain. Kuin isoisan tarinasta olkihattu vain...

Almanakassa merkintä: alkoi sota

Menneen ajan terveisiä

- ÄIJÄN JA ISÄN ARKISTOLAATIKOLLA

4

□ Seija Hirvikoski

Juttusarjan neljäs osa kertoo Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin saamisesta Kiikkaan.

Tähän liittyvää aineistoa on löytynyt useammasta paikasta isän pape-reita tutkiessa. Viimeisenä yllätyksenä tulivat makuuhuoneen arkisto-kaapista muistomerkin piirustukset, tarjouksia sekä laskelma tuloista ja menoista. Niinpä oli aika tarttua kyseiseen aiheeseen sopivasti pyhäin-päivän alla. Seuraavassa numerossa on tästä aiheesta vielä toinen osa.

Haasteeksi olivat tulla äijäni kirjoittamat muistiinpanot. Hänen kauno-kirjoituksensa on vielä itselleni haastavaa luettavaa, mutta olen oppi-nut lukemaan sitä paremmin ja paremmin. Löysin sitten ohessa olevan isän kirjoittaman kuvauksen muistomerkin paljastusjuhlasta. Isän käsi-ala on paljon tutumpaa ja siten helppolukuisempaa.

Kiikan muistomerkki on minulle Karjalaan jääneiden muistomerkeistä tutuin ja läheisin, koska se on syntymäpäitjässäni. Viime vuosina olen, isän perintöä seuraten, pyhäinpäivänä ja jouluna vienyt kynttilälyhdyn merkillä. Haluan kunnioittaa siten niitä sukupolvien ketjuja, joihin itse-kin kuulun ja jonka juuret ovat siellä Karjalassa.

Nykyisen Sastamalan alueella on seitsemän kirkon pihassa Karjalaan jääneiden muistomerkki. Ne on pystytetty vuosina 1953 – 1964. Näi-hin merkkeihin on mahdollista tutustua Vammalan Karjalaseuran netti-sivuilla kohdassa: Muistomerkit.

Karjalaan jääneiden vainajien muisto-merkki Kiikkaan

Karjalan Liitto teki vuonna 1951 aloitteen Karjalaan jääneiden vai-najien muistomerkkien hankki-misesta eri puolille Suomea. Liitto toimitti viisi kuvanveistäjää **Kirsti Liimataisen** suunnittelemaa mal-lia. Useimmat toteutetut muisto-merkit perustuivat näihin malleihin. Ensimmäinen muistomerkki pystytettiin tieltävästi Humppilaan vuonna 1952.

Kiikkalaiset ovat tarttuneet toi-meen melko alkuvaiheessa. Kar-jalaan jääneiden muistomerkki paljastettiin Kiikan kirkkopihassa 7.11.1953. Paikalla oli väkeä noin 350 henkeä ja vielä juhlassa Kii-kan Seurojentalolla noin 150-200 henkeä.

Muistomerkin mallina on käytetty Liimataisen versiota nro 4. Tar-jous on pyydetty ainakin neljältä toimittajalta: Peipohjan Kiviveistä-möltä, Satakunnan Graniitti Oy:ltä, Loimaan Hautakiviveistämöltä ja Keikyän Kiviveistämöltä, joka toteutti muistomerkin. Tarjoukset vaihtelivat 120.000 ja 70.000 mar-kan välillä. Toiminta on ollut kyl-lä ripeää. Tarjoukset on päivätty 10.9.1953 ja kahta kuukautta myö-hemmin vietettiin jo muistomerkin paljastusjuhlaa.

Muistomerkin hankinnan ja pal-jastusjuhlan kulut (noin 90.000 markkaa) saatiin katettua lahjoituk-silla, joita oli saatu Osuuskassalta, Säästöpankilta, yksityisiltä lahjoit-tajilta sekä Nuorisoseura Pyrinöl-tä. Pyrinön lahjoitus oli kaikista merkittävin: 30.000 markkaa.

Seuraavassa kuvaus muistomer-kin paljastustilaisuudesta. Käsi-alaista päätellen se on isäni, **Toivo Hinkkasen**, kirjoittama. Ilmeisesti kirjoitus on julkaistu Pyhäjärvi-leh-dessä tai Tyrvään Sanomissa.

Karjalaan jääneiden vainajien muistokiven paljastustilaisuus Kii-kassa viime sunnuntaina muodos-tui hartaaksi ja mieliä liikuttavaksi juhlahetkeksi kaikille mukana ol-leille. Yhteisessä juhlanjumalanpal-veluksessa saarnasi vt. kirkkoherra **E. Hyttinen** ja kirkkokuoro lauloi kanttori **H. Kivilaakson** johdolla.

Välittömästi jumalanpalveluksen jälkeen kokoontui satalukuinen kirkkovaik kirkkopuistoon, jossa juhla-airueet asettuivat kunniavar-tioon sankarihauდან ja paljastet-tavan patsaan molemmin puolin. Kiikan torvisoittokunta **P. Puse-niuksen** johdolla soitti Guthenin hymnin. Sankarihauდანalle laskivat seppeleen nti **Elina Anttalainen** ja mv. **Heikki Jp. Pärssinen** viime-mainitun puhuessa. Yhteisesti vei-satun virren, *Oi kuningasten kunin-gas*, jälkeen astui mustiin verhotun patsaan eteen varatuomari **Simo Härkönen** Karjalan liitosta. Pal-jastus- ja luovutuspuheessaan hän lausui mm. näin:

”Menettyyn kotiseutumme, Karjalaan, liittyy jokaisella meistä elämämme kauneimmat ja rak-kaimmat muistot. Näin monien vuosien jälkeen olemme yhteisesti havahtuneet ajattelemaan, että Kar-jalaan jääneiden vainajien muisto ei kokonaan saa mennä meidän kerallamme hautaan. Meitä on var-maan muistuttanut tuo Raamatus-sa lausuttu käsky: Kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta menestyisit ja kauan eläisit maan päällä. Tuo sääntö, jo vuosituhania vanha, on kuulunut yhä velvoittavana meille nykypol-venkin ihmisille. Paljastamme tä-män muistokiven vertauskuvaksi siitä, että menneiden polvien elä-mäntö ja taistelu ei koskaan saa mielistämme unohtua. Pyhitämme

tämän kiven siksi paikaksi, jossa me ja meidän jälkeen tuleva karjalai-nen heimo, sydämensä lämpimän ajatuksin kunnioittaa rajan taka-na lepäviä isiään ja äitejään. Tuo sukupolvesta toiseen siirtyvä van-hempien kunnioittaminen, olkoon myös meille elämämme voima, joka kannustaa meitä uurastamaan ja taistelemaan, että vuorostamme me olisimme saman kunnioituksen arvoisia.”

Patsaassa on kullatuin kirjaimin: Karjala - muistojen maa. Rajan taakse jääneiden vainajien muis-tolle, Kiikassa asuvat karjalaiset v. 1953. Tutkimattomat ovat Herran tiet.

Seurakunnan puolesta otti pat-saan vastaan khra E. Hyttinen ja lupasi, että Kiikan seurakunta sen hoitaa ja pitää kunnossa. Sanoi uskovansa, että sen parhaimpana kaunistuksena ovat kuitenkin ne kukat, jotka siirtoväki siihen tuo ja ne kaipaavat ajatukset, joita sen ää-rellä muistellaan. Toivoi, että nämä hetket tässä muistokivellä saisivat siinä kävijöitä olla kehoittamassa siihen samaan pyhäin saattoon, johon moni edellä mennyt on kuulunut.

Kirkkokuoron laulettua Bachin: *Jeesus, Jeesus auttajain*, lausui nti **Salme Anttalainen** U. Kailaan run-on: *Karavaani*.

Kiikan Karjalaisten seppeleen paljastetun patsaan juurelle las-kivat emäntä **Helena Pärssinen**, kirvesmies **Arvi Pipinen** ja mv. **Matti Hinkkanen** viimemainitun puhuessa. Alakylän Pyrintö - nu-orisoseuran seppeleen toivat **Helmi Äijö** ja mv. **Heikki Pp. Pärssinen**. Kiikan seurakunnan seppeleeseen khra E. Hyttinen ja mv. **I. Houttu** sekä Kiikan kunnan mv. **S. Kartano** ja pienv. **T. Suuniittu**. Päätökseksi veisattiin torvien säestyksellä virsi: *Jumala ompe linnamme*.

Hautausmaalta siirryttiin välit-tömästi Seurojentalolle, jossa en-sin nautittiin Marttojen tarjoamat kirkkokahvit.

Ohjelma aloitettiin yhteisesti lau-letulla *Karjalaisten laululla* ja ter-vehdyspuheen piti mv. Heikki Jp. Pärssinen. Nti Anttalainen lausui taidolla Ilmari Pimiän runon *Kai-pauksen rannat* ja Aarno Tuurnan *Karjalaa muistella*. Yksinlaulua esitti kanttori H. Kivilaakso mv. **K. Hämäläisen** säestäessä pianolla.

Karjalan Liiton edustaja varat. Simo Härkönen piti juhlapuheen ja sen jälkeen mv. K. Hämäläinen soitti pianosoolon: *Älä itke äitini*. Nti Anttalainen esitti vielä moni-en pyynnöstä uusintana haudalla lausumansa U. Kailaan runon: *Kar-avaani*. Juhlan kuuluttajana on-nistuneesti toiminut **Erkki Pärssi-nen** luki rovasti ja rouva Heikkilän (entinen Kiikan khra) lähettämän tervehdyksen.

Päättäjäisanoissaan mv. M. Hinkkanen toi julki ilonsa siitä, että tämä patsashanke oli näin onnel-isesti saatu loppuun suoritetuksi ja kiitti samalla omasta ja muis-tomerkkitoimikunnan puolesta kaikkia niitä, jotka lahjoituksilla tai muulla tavalla ovat muistomerkki-hanketta tukeneet.

Erittäin onnistunut ja antoisa juhlahetki päätettiin veisaamalla yhteisesti virsi: *Sun kätes Herra voi-makkaan, suo olla turva isänmaan*.

Muistomerkki elokuussa 2021.

Muistomerkin paljastaminen vuonna 1953.

Karavaani (Uno Kailas)

Tien lapsia olemme, matkaan syntyneitä, karavaani-heimoa retkellä elämän. Ja ei tule koskaan loppua matkallemme, vaelsimmepa auringon alla tai pimeän.

Yli ikuisuuden hietikon valkenevat monenkaltaiset päivät, paahtein ja keitahin; me nauramme, juomme ja suutelemme - taikka sudet tuskan saartavat meitä laumoin nälkäisin.

Vaan eteenpäin, ohi päivien kaikenlaisten karavaania vie iankaikkinen kaipaus. Ei, ei tule koskaan loppua matkallemme, ja sen määränä lienee vain jokin kangastus.

Tosin loppuvat kerran askelet vaeltajilta, kukin vuorostaan on nukkuva syliin maan. Vaan katso: kaikki he kuitenkin mukana ovat, nekin, joiden tomu on uupunut vaeltamaan.

Mit' on parhaintamme syntynyt rakkaudesta, rikastuttaen, kaunistuen elämää, tomustamme se erkanee ja ikuisesti karavaani-heimon sielussa kimmeltää.

Näin usia polvia entiset saattelevat - tie, etsintä niillä on kaikilla yhteinen, näyt yhteiset, sama kaipaus kauemmaksi ja Kohtalo matkasuvana kaikkien.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

liris

Kullerot

Valoisa polku

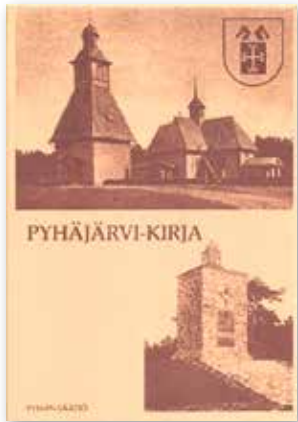
Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita sopi-

vimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset: säätiön asiamieheltä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kirjoja ja tuotteita:

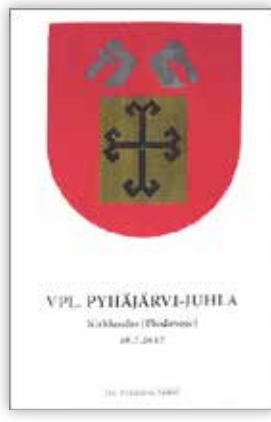
Pyhäjärvi-kirja

Reino O. Kukko, Kaarle Viika, 1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme historiaa sanoin ja kuvin. Sisältää myös murrenaston selityksineen.

Suvannon seutu

1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015
336 s. Hinta 40 €

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön

70-vuotisjuhla Kirkkoaholla
DVD-tallenne, kesto noin 1,5 tuntia. Hinta 20 €

Laatokan kevät

Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta

Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

Vpl. Pyhäjärvi isännän viiri

Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korkeampaan tankoon. 95 €

Tilaukset ja lisätiedot:

Asiamies Kirsti Naskali
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi
Postitissa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni

Lahjaksi

Osoitteenmuutos

Kestotilaus

1 vuosi

Irtonumero

Tilaushinnat 2021:

kotimaahan ja

ulkomaille

35 €/vuosi

Posti-

merkki

1,85 €

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Säätiön asiamies

Kirsti Naskali

Miharintie 312

37200 Siuro

Taphtumia

Vpl. Pyhäjärvi-Seuran

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN SYYSKOKOUS pidetään **sunnuntaina 28.11.2021 klo 14**
Karjalatalon Takkahuoneessa, 4. krs.
Kahvitarjoilu, arpajaiset ja kalenterin jako jäsenille.
Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon

MARRASKUUN KOKOUS pidetään **torstaina 4.11.2021 klo 13** alkaen
Anneli ja Teuvo Henttosella, Syrjätie 2, Hollolassa.
Tervetuloa!

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon

MARRASKUUN TARINATUOKIO on **maanantaina 1.11.2021 klo 13.00**
Koulukatu 12, Tampere.

Kerhon perinteistä **PIKKUJOULUA** vietetään **keskiviikkona 1.12.2021 klo 15**
Peurankalliokeskuksessa,
osoite Peurankallionkatu 10, 33230 Tampere.
Jouluaterian hinta on 30 €/hlö.
Sihteeriltä saa lisätietoja. Ilmoittaudu 18.11.21 mennessä
puh. 044 2815 047

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

Kuvakalenteri vuodelle 2022

Vpl Pyhäjärvi-seura tuottaa kuvakalenterin vuodelle 2022. Siihen tulee värikuvia 2000-luvun Pyhäjärveltä. Jokainen tämän vuoden jäsenmaksunsa maksanut seuran jäsen saa sen joululahjaksi joulukuun alussa. Kalenteria myös myydään. Hinta 15 €/kpl + postimaksu 3,70 €. Tilaukset on tehtävä 30.10.21 mennessä Kaisa-Liisa Korhoselle.

Pyhäjärvi Vpl. -karttamuki
Hinta 10€/kpl

Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postitissa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

URHEILUPÄHKINÄ

Oikia rivi: 1b, 2c, 3b, 4c, 5b, 6c, 7a, 8b, 9c, 10a